

НОВЫ ТАРЫФ
НА ГАРАЧУЮ ВАДУ

5

ЯК РАСПАЗНАЦЬ
ПНЕЎМАНІЮ

6

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

10
ЧРВЕНЯ
2020 г.
СЕРАДА
№ 111 (29225)

ЗВЯЗДА

«Краіна павінна быць спакойнай, нягледзячы ні на якія вострыя сітуацыі»

Прэзідэнт запатрабаваў ад сістэмы нацыянальнай бяспекі захаваць стабільнасць у краіне, забяспечыць законнасць і правапарадак

Учора Аляксандр Лукашэнка правёў нараду па пытаннях дзейнасці дзяржаўных органаў сістэмы забеспячэння нацыянальнай бяспекі. У Палацы Незалежнасці абмеркавалі шмат тэм, але асноўнай стала арганізацыя перадвыбарнай кампаніі, якая стартвала тры тыдні таму, і правядзенне выбараў.

«Мы ўжо сёння бачым, што далёка не ўсе кандыдаты ў кандыдаты маюць намер прайсці гэты шлях цывілізавана. Наўкол парушэнні заканадаўства, больш за тое — этычных нормаў, і абразы, выпадкі ў бок улады. Ёсць і такія, хто лічыць, што для дасягнення мэты ўсе сродкі добрыя. Тое, што ў барацьбе за сімпатыі насельніцтва яны выкарыстоўваюць выключна папулісцкія лозунгі і нічым не падмацаваныя абяцанні, — гэта **хай разбіраюцца самі людзі. Яны прааналізуюць, зробяць апраўданыя высновы. Народ разбіраецца**», — адзначыў Прэзідэнт.

Лідар Беларусі назваў ператварэнне збору подпісаў у несанкцыянаваныя мітынгі і масавыя мерапрыемствы з парушэннем усіх магчымых і немагчымых законаў і нормаў маралі недапушчальным.

«Дапусціць парушэнняў закона нельга. Потым дэвядзятка вельмі дорага за гэта заплаціць. Вы ведаеце, як падобная сітуацыя развівалася ва Украіне. **Таму закон і яшчэ раз закон. Ён мусіць быць бездакорна выкананы**», — запатрабаваў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт таксама падкрэсліў, што факты агрэсіўных дзеянняў у дачыненні да прадстаўнікоў органаў правапарадку падлягаюць адказнасці. Яшчэ горш, калі пагрозы гучаць на адрас цывільных асоб. На такія факты лідар краіны папрасіў звярнуць асабліва ўвагу кіраўнікоў Генеральнай пракуратуры, Следчага камітэта, Міністэрства ўнутраных спраў. Пагрозы — гэта сфера крываўнай адказнасці, падкрэсліў Прэзідэнт.

«Нам усім зразумела, што ўсе падзеі развіваюцца па загадзя прадуманым сцэнарыі. Сцэнарыі мінулых дзён, тыдняў, месяцаў вы ведаеце. Ніхто не расслабляецца. Усе разумеюць, што прудумаюць нешта новае — і не гэтыя кандыдаты, асноўныя і тыя, хто ў дэкарацыях удзельнічаюць», — папярэдзіў Аляксандр Лукашэнка.

Сцэнарыі, па словах Прэзідэнта, наступны: спачатку прадстаўнікі шэрагу ініцыятыўных груп з'яўляюцца правапарадку падлягаюць адказнасці. Яшчэ горш, калі пагрозы гучаць на адрас цывільных асоб. На такія факты лідар краіны папрасіў звярнуць асабліва ўвагу кіраўнікоў Генеральнай пракуратуры, Следчага камітэта, Міністэрства ўнутраных спраў. Пагрозы — гэта сфера крываўнай адказнасці, падкрэсліў Прэзідэнт.

«Нам усім зразумела, што ўсе падзеі развіваюцца па загадзя прадуманым сцэнарыі. Сцэнарыі мінулых дзён, тыдняў, месяцаў вы ведаеце. Ніхто не расслабляецца. Усе разумеюць, што прудумаюць нешта новае — і не гэтыя кандыдаты, асноўныя і тыя, хто ў дэкарацыях удзельнічаюць», — папярэдзіў Аляксандр Лукашэнка.

«Дэмакратыя дэмакратыі, але бязмежа быць не павінна, і не будзе. Вы бачылі ў Злучаных Штатах, у Заходняй Еўропе як супердэмакратычны дзяржавы (якія, дарэчы, нас павучалі і нават абяцалі) абыйшліся з пратэстоўцамі. Галоўная задача дзяржаўных органаў сістэмы забеспячэння нацыянальнай бяспекі — захаваць стабільнасць у краіне, забяспечыць законнасць і правапарадак. Тое, што ад вас патрабуюць Канстытуцыя і закон», — абазначыў прыярытэты лідар краіны.

На нарадзе Аляксандр Лукашэнка папрасіў ацаніць становішча і агучыць прапановы па ўмацаванні стабільнасці з улікам верагоднасці абвастраэння сітуацыі на любым этапе выбарчага працэсу.

«Нашым людзям не варта залішне напружвацца і перажываць. **Мы мусім забяспечыць кожнаму чалавеку спакойна хадзіць па сваёй зямлі**, а бацькам — як гэта заўсёды было ва ўсіх нашых гарадах — з маленькімі дзеткамі за руку ў любы час сутак і ганарыцца сваёй краінай. Краіна павінна быць спакойнай, нягледзячы ні на якія вострыя сітуацыі. Гэта галоўнае, што адрознівае нас ад іншых, **у гэтым сутнасць нашага астраўка бяспекі**». Гэта мы павінны захаваць, чаго б нам гэта ні каштавала», — паставіў задачу Прэзідэнт.

Варвара МАРОЗОВА.

ПРЫЕМНЫ КЛОПАТ

Людміла СТАІН — гаспадыня сядзібы ў вёсцы Бычта Барысаўскага раёна. Працавітая, клопатлівая, адказная — на яе падворку ўсё лета красуюцца кветкі розных сартоў, а ў цэпільны гаспадарскіх пабудовах гадуецца конь, каровы і цялушкі, свойскія птушкі. Хапае Людміле Міхайлаўне часу на ўсё — і жывёлу дагледзець, і сена нарыхтаваць. І саму ўвагай і любоўю не абдзяліць, і сябе, любімую, таксама не пакрыўдзіць. А яшчэ ў Людмілы Міхайлаўны — пяцёра унукаў.

— Праз сем гадоў, як мы пажаніліся, вырашылі завесці гаспадарку, з таго часу і жывём у такіх клопатах, у такім рэжыме, у такім кругавароце, — кажа пра сваю сям'ю Людміла. — І, ведаеце, ніколі не пашкадавалі.

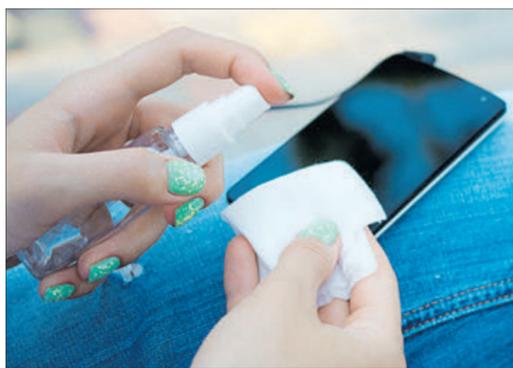
Вясковая гаспадыня, пра якую я расказаў, работнік сувязі — шмат гадоў Людміла Стаін працуе паштальёнам.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Трымай дыстанцыю!

НЕБЯСПЕКА ЗАРАЗІЦА ЗАХОЎВАЕЦЦА

Нягледзячы на спякотнае надвор'е, якое ўстанавілася ў Беларусі на гэтым тыдні, медыкі папярэджваюць пра захаванне ранейшых мер перасцярогі ў дачыненні да рэспіраторных інфекцый, асабліва ў месцах масавага збору людзей. Высокая тэмпература паветра не паўплывае на замаруджанне распаўсюджвання каранавіруса, і небяспека заразіцца захоўваецца. **СТАР. 2**

Вакол нас

ПРЫРОДА ЁЗДЫХНУЛА З ПАЛЁГКАЙ?

На якія экалагічныя праблемы адкрыла вочы пандэмія COVID-19

Вуліцы спусцелі, вытворчасць спынена, колькасць авіяпералётаў рэзка зменшылася. Ужо праз некалькі дзён пасля таго, як большасць еўрапейскіх краін сышлі на каранцін, сталі з'яўляцца навіны пра тое, што ў вымушанай ізаляцыі ёсць і свае плюсы — нагрузка на навакольнае асяроддзе, нарэшце, знізілася...

Усёце сталі распаўсюджвацца параўнальныя фота: азіяцкія гарады ў заслоне смогу (да пандэміі) і з чыстым паветрам (цяпер). Напрыклад, менавіта каранавірус дазволіў жыхарам Катманду (Непал) убачыць на гарызонце Эверэст нават пры адлегласці ў 200 кіламетраў. Падобная сітуацыя склалася і ў Індыі, дзе таксама ачысцілася паветра і сталі бачныя Гімалаі.

Якім чынам пандэмія паўплывала на змяненне клімату, а таксама на нашы звычкі? Як заставацца экалагічным у новых умовах? Якія экалагічныя рызыкі могуць узнікнуць? Што будзе з забаронай на аднаразовыя пластык? Прадстаўніцтва ААН у Беларусі і Press Club Belarus запрасілі экспертаў абмеркаваць гэтыя пытанні ў рэжыме анлайн-дыскусіі.

АДНАРАЗОВАЯ ТАРА ЗНОЎ У ФАВОРЫ

— Пандэмія паказала, наколькі наша ўстойлівае, як нам здавалася, тэхнакрытычнае грамадства падвержана ўплыву прыродных фактараў. COVID-19 — насамрэч, не самы небяспечны вірус, з якім даводзілася сустрэцца чалавецтву, але пры цяперашнім узроўні тэхнагеннасці цывілізацыі і ён здольны амаль цалкам паралізаваць жыццё людзей у большасці краін свету. Гэта, канешне, вельмі сур'ёзны сігнал: прыродныя фактары мы недастаткова ўлічваем, — разважае дырэктар Цэнтра экалагічных рашэнняў Яўген ЛАБАНАЎ. — Каранавірус аказаў сур'ёзны ўплыў і на мадэлі паводзін людзей, і на эканоміку. І калі мы зараз абмяркоўваем, які павінен быць свет пасля пандэміі, экалагічны аспект у гэтых дыскусіях узмацняецца. **СТАР. 2**

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

ПРАТЭСТЫ МОГУЦЬ ПРывЕСЦІ ДА ДРУГОЙ ХВАЛІ ПАНДЭМІІ

У ЗША і краінах Еўропы не сціхаюць акцыі пратэсту. На вуліцы выйшлі дзясяткі тысяч чалавек. Але эксперты б'юць трывогу: масавыя дэманстрацыі могуць прывесці да другой хвалі пандэміі. «Гэта выдатная магчымасць для далейшага распаўсюджвання віруса. Вось першае, што я бачу», — заўважыў Euronews ганаровы прафесар у галіне інфекцыйных захворванняў і вакцыналогіі Каліфарнійскага ўніверсітэта Джон Шварцберг. У Францыі на мінулым тыдні ўлады забаранілі дэманстрацыі, боючыся новай «каранавіруснай» хвалі, але маніфэстантаў гэта ўсё роўна не спыніла. Аўстралійскія чыноўнікі таксама асудзілі мітынгі, якія прайшлі ў выхадныя. Па словах Шварцберга, пакуль нельга з упэўненасцю сцвярджаць, што пратэсты прывядуць да новага ўсплёску: наступствы стануць зразумелыя праз некалькі тыдняў.

ГАЛОЎНУЮ ЭКАНОМІКУ ЕЎРОПЫ НАГНАЛІ БЕСПРЭЦЭДННЫЯ ПРАБЛЕМЫ

Аб'ём прамысловой вытворчасці ў Германіі ўпаў на рэкордныя 17,9 працента ў красавіку ў адносінах да мінулага месяца. Краіну нагналі беспрэцэдэнтныя праблемы, паколькі тэмпы зніжэння сталі самымі вялікімі з пачатку вядзення статыстыкі з 1991 года, піша Bloomberg. Галоўная эканоміка Еўропы можа скараціцца амаль на 10 працентаў у другім квартале, хоць дэлавая актыўнасць пачала расці. Міністэрства

эканомікі заявіла, што Германія дасягнула піка крызісу, а аднаўленне эканомікі ўжо пачалося дзякуючы пазатыпным паслабленням ахоўных мер і павелічэнню вытворчасці ў аўтамабільнай прамысловасці. Паводле даных нацыянальнай статыстыкі, якую прыводзіць Trading Economics, выпуск спажывецкіх тавараў знізіўся на 8,7 працента. Рэзкае падзенне было зафіксавана ў аўтапраме (скарачэнне на 74,6 працента), будаўнічай актыўнасць знізілася на 4,1 працента, а выпрацоўка электраэнергіі знізілася на 7,2 працента. Раней канцлер Германіі Ангела Меркель заявіла, што цяперашні крызіс стаў самым цяжкім у гісторыі краіны. Урад прыняў пакет мер па падтрымцы эканомікі Германіі агульным аб'ёмам 130 мільярдў еўра.

У ЯПОНІІ ЗА ТЫДЗЕНЬ БОЛЬШ ЗА ТЫСЯЧУ ЧАЛАВЕК ПАЦЯРПЕЛА АД СПЯКОТЫ

За першы тыдзень чэрвеня ў Японіі ад цёплага ўдару пацярпелі 1194 чалавекі, двое з іх памерлі. Аб гэтым паведаміла пажарнае ўпраўленне краіны, якое выконвае ролю МНС. Паводле яго інфармацыі, смеротныя выпадкі зафіксаваны ў прэфектурах Ямагата і Фукусіма. Яшчэ каля двух дзясяткаў чалавек у 14 прэфектурах Японіі знаходзяцца ў цяжкім стане. Паводле статыстыкі, 36,8% усіх пацярпелых атрымалі цёплавую ўдар у сябе дома, 21% — на вуліцы і амаль 14% — на рабочых месцах. У Токіа ўчора тэмпература павышалася да 31 градуса. Чакаецца, што ў выпадку далейшага ўзмацнення гарачыні колькасць пацярпелых ад цёплавых удараў у Японіі будзе расці. Як паведамылася, летась больш за 70 тысяч чалавек было шпіталізавана ў Японіі з сімптомамі цёплага ўдару, 126 з іх загінулі.

КОРАТКА

- «Белнафтахім» чакае прыбыцця першай амерыканскай нафты на «Нафтан» 11 чэрвеня.
- Выдача сертыфікатаў ЦТ пачнецца ў Беларусі з 24 ліпеня.
- Уручэнне атэстатаў пройдзе ў школах Беларусі 10—11 чэрвеня.
- Міністры энергетыкі Беларусі і Расіі абмеркавалі газавое супрацоўніцтва.
- «Гомсельмаш» экспартуе больш за 65% тэхнікі.
- На Аўгустоўскім канале з'явіцца новыя месцы адпачынку і маршруты для турыстаў.
- «Раўбічы» прэтэндуюць на правядзенне ЧС-2025 па біятлоне.

Дарогамі Славы

Гэтым разам размова пойдзе пра поўных кавалераў салдацкага ордэна Славы, імёны якіх у свой час не ўключалі ў спісы герояў, не друкавалі ў кнігах, на старонках энцыклапедыі. У кнізе «Навечно в сердце народном» (выданне 3-е, дапоўненае і выпраўленае), якая ўбачыла свет у 1984 годзе і з якой я браў неабходныя звесткі, прозвішчы Вараб'ёва і Залатухіна згаданыя не былі. Васіль Ільіч і Іван Панцялеевіч прыехалі ў Беларусь на сталае жыццё ў 1962-м. Васілю Вараб'ёву

У кнігах не значыліся...

ў 1966 годзе ўручылі ордэн трэцяй ступені, які выпадае не ўзнагародзілі на вайне. На грудзях Залатухіна поўны комплект зорак красавіўся ўжо з красавіка 1945-га. Прычына такой «канспірацыі» крыецца ў тым, што і Вараб'ёў, і Залатухін — не беларусы. Хоць старшыня Вараб'ёў атрымаў свой першы ордэн у баях пад Чавусамі, вызваляў беларускія гарады Крычаў, Быхаў, Мінск і Гродна, фарсіраваў Дняпро каля Магілёва. **СТАР. 3**

ЗВЯЗДА
«Да чытача з любоўю!»
Ідзе падпіска на «Звязду» на III квартал і II паўгоддзе
Мы абяцаем нясумнае лета з любімай газетай
ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

Блізкая ўлада

Аццяпленне ад электрычнасці

Пытанне электрыфікацыі жыллёвага фонду хваліла жыхароў Віцебшчыны падчас прамой тэлефоннай лініі і прыёму грамадзян, што правёў памочнік Прэзідэнта — інспектар па Віцебскай вобласці Анатоль ЛІНЕВІЧ.

Анатоль ЛІНЕВІЧ

Магчымасцю агучыць сваё пытанне скарысталіся заўянікі з Лёзненскага, Глыбоцкага, Сенненскага, Полацкага раёнаў, а таксама жыхары абласнога цэнтру. У прыватнасці, значная колькасць зваротаў датычылася магчымасці аццяплення жылых дамоў з дапамогай электракаляў.

На думку памочніка Прэзідэнта, неабходна сфарміраваць у раёнах спісы тых, хто жадае гэта зрабіць. Гэта паўплывае на фарміраванне адпаведнай дзяржаўнай праграмы.

Добраўпарадкаванне — на першым месцы

3 21 звароту, якія паступілі на прамую лінію да памочніка Прэзідэнта — інспектара па Брэсцкай вобласці Анатоля МАРКЕВІЧА, большасць датычылася добраўпарадкавання. Людзі прасілі пасадынічаць у рамоне даху над старым домам, паправіць дарогу на пад'ездзе да садоў таварыства, скарызіліся на недастатковую прыборку дваровых тэрыторый.

Анатоль МАРКЕВІЧ

Жанчына, якая жыве ў Паўднёвым мікрараёне Брэста, узняла праблему добраўпарадкавання помніка ваенным падзеям. Паўднёвы — былы ваенны гарадок. Тут многа мясцін, звязаных з тым ліку і з ваеннымі падзеямі. У скверы ў самым цэнтры былога гарадка, а цяпер мікрараёна стаіць абеліск на месцы пахавання 38 вайскоўцаў, якія загінулі ў ліпені 44-га пры вызваленні горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Паводле слоў заўяніцы, пляцоўка вакол помніка даўно прыйшла ў заняпад, асфальт пакарабаціўся, утварыліся яміны, адным словам, памятнае месца выглядае занябана. Яна не адразу стала турбаваць памочніка кіраўніка дзяржавы, а звярталася ў гарвыканкам, адміністрацыю Маскоўскага раёна Брэста. Атрымала адказы, дзе гаворыцца, што ў горада ёсць планы па глабальным добраўпарадкаванні сквера з абавязковай мадэрнізацыяй пля-

цоўкі вакол абеліска. Побач будучыя пракладзены пешаходныя дарожкі, зроблены малая архітэктурныя формы, уладкаваная дзіцячая пляцоўка, нават прадугледжаны амфітэатр. Цяпер вядзецца пошук інвестара для правядзення названага плана ў жыццё. Але ж аўтар звароту не пагадзілася з такой пастаноўкай тэмы. Яна лічыць, што спаткаць трэба добраўпарадкаваць помнік, а потым можна шукаць інвестара і абнаўляць сквер цалкам.

Анатоль Маркевіч падтрымаў тэлефоннага абанента. Памочнік Прэзідэнта назваў гэты факт упущэннем у комплексе работ па падтрыманні ў парадку памятных мясцін, звязаных з гісторыяй апошняй вайны. Паабяцаў у хуткім часе пабываць у Паўднёвым і мабілізаваць адказныя службы з тым, каб да 3 ліпеня пляцоўка перад помнікам выглядала належным чынам.

Паводле БелТА.

Прамыя тэлефонныя лініі з удзелам памочнікаў Прэзідэнта на гэтым тыдні працягнуцца. Так, заўтра, 11 чэрвеня, з 9 да 12 гадзін у Гомельскай аблвыканкам прымаць званкі па тэлефоне (0232) 321237 будзе памочнік Прэзідэнта — інспектар па Гомельскай вобласці Юры Вітольдзавіч ШУЛЕЙКА. У Дзятлаўскім райвыканкам — гэты ж час на прамой сувязі па нумары (01563) 61251 будзе памочнік Прэзідэнта — інспектар па Гродзенскай вобласці Іван Антонович ЛАУРЫНОВІЧ. А ў пятніцу, 12 чэрвеня, можна будзе з 10 да 13 гадзін патэлефанаваць у Мінскі аблвыканкам па нумары (017) 5004160 — прымаць званкі ў гэты час будзе памочнік Прэзідэнта — інспектар па Мінскай вобласці Ігар Уладзіміравіч ЯЦСЕЕЎ.

Паводле БелТА.

Аты-баты

ПРЫСЯГА Ў РЭЖЫМЕ АНЛАЙН

Учора ў Мінскім суправажым ваенным вучылішчы адбыўся 64-ы выпуск выхаванцаў. Сёлета выпускную роту пакінулі 53 юнакі. Сярод іх — два лаўрэаты Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі і адзін залаты медаліст. Прамая трансляцыя мерапрыемства вялася на канале «Ваен ТБ» у Youtube.

Намеснік начальніка вучылішча Таццяна Кулеш паведаміла, што, аднак, паступаць у ваенныя навучальныя установы будуць усяго толькі 48 чалавек.

Кіраўніцтва Міністэрства абароны прадстаўляў намеснік міністра абароны Сяргей ПАТАПЕНКА. Ён расказаў пра тое, што ваеннае ведамства вядзе велізарную работу датычна прафілактыкі распаўсюджвання каранавіруса.

— Захварэлыя ёсць, але, як правіла, інфекцыя працякае ў лёгкай форме, без сур'ёзных наступстваў, — заўважыў Сяргей Патапенка. — Так, праблема існуе, але будзем спадзявацца, што яна нас хутка пакіне.

Трэба нагадаць, што сто афіцэраў запаса, якія не праходзілі ваенную службу і не маюць права на адтэрміноўку, будуць сёлета прызваны ў войска — такая норма ўтрымліваецца ва Указе Прэзідэнта № 181, падпісаным 28 мая. Ці будучы яны праходзіць каранцінныя мерапрыемствы?

— Мы іх прызваём у розны час, не ўсіх адразу, — падкрэсліў Сяргей Патапенка. — Але да канца года гэта будзе здзейснена. Перад гэтым мы ўсіх іх праверым, ці няма ў іх каранавіруса.

Пры гэтым 13 чэрвеня ў войска новае папаўненне будзе прымаць прысягу. Звычайна ў гэты дзень сотні і тысячы бліжэй і родных прыязджаюць паглядзець на сваіх дзяцей, якія са зброяй у руках прамаўляюць словы на вернасць Радзіме. Аднак сёлета ўсё будзе іначэй.

— Усе навабранцы перад тым, як трапіць у часці, прайшлі праз двухтыднёвую ізаляцыю, — расказала афіцыйны прадстаўнік Міністэрства абароны Наталія ГАЎРЦЫК. — Праз эпідэміялагічную сітуацыю мы не будзем сёлета запрашаць на прыняцце прысягі родных і блізкіх. Аднак увесь неабходны цырыманія захаваемся. А з самых масавых мераў прыняцця прысягі будзе наладжана анлайн-трансляцыя на канале «Ваен ТБ» у Youtube. Гэта 72-і гвардзейскі аб'яднаны вучэбны цэнтр падрыхтоўкі прапаршчыкаў і малодшых спецыялістаў у Барысаве і 5-я асобная брыгада спецыяльнага прызначэння ў Мар'інай Горцы.

Такім чынам, бацькі змогуць назіраць за падзеямі ў рэжыме рэальнага часу з любога пункта Беларусі. Відэавішаванні, дасланыя салдатам, пакажуць падчас урачыстых мерапрыемстваў пасля цырымоні прыняцця прысягі.

Валяр'ян ШКЛЕННИК.

Прыёмная кампанія — 2020

З аграрнага класа ў ВНУ... без экзаменаў

Выпускнікам аграрных класаў і салдатам тэрміновай службы дадзены льготы пры паступленні.

Як паведаміла прэс-служба Міністэрства адукацыі, Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў Указ № 209, якім уносяцца змяненні ва Указ № 80 ад 7 лютага 2006 года «Аб правілах прыёму асоб для атрымання вышэйшай адукацыі і ступені і сярэдняй спецыяльнай адукацыі».

Прынятыя змены дазваляць выпускнікам профільных аграрных класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі пры паступленні на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі спецыялістаў залічвацца па выніках сумаў пры без уступных выпрабаванняў пры захаванні пэўных патрабаванняў: наўнаўсці ў атэстаце адзнак не ніжэй за 6 балаў па ўсіх вучэбных прадметах і адзнак не ніжэй за 7 балаў па адпаведных профільных прадметах.

У рамках профільнага навучнага класа аграрнай накіраванасці вось ужо два гады функцыянуюць на III ступені агульнай сярэдняй адукацыі. У 2019/2020 навучальным годзе ў іх навучаліся 77 420 чалавек.

Навучнікі аграрных класаў вывучаюць на павышаным узроўні асобныя навучальныя прадметы (профільныя прадметы) і дадаткова асвойваюць змест вучэбнай праграмы факультатывных заняткаў «Уводзіны ў аграрную прафесію», якую распрацавала Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання.

Залічэнне ў класы аграрнай накіраванасці ажыццяўляецца па конкурсе: сярэдні бал пасведчання аб агульнай базавай адукацыі павінен быць не ніжэй за 5 балаў, а адзнакі па профільных вучэбных прадметах не ніжэй за 6 балаў.

Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання ініцыявала льготы выпускнікам класаў аграрнай накіраванасці пры паступленні ва ўстановы вышэйшай адукацыі на спецыяльнасці сельскагаспадарчага профілю — па аналогіі з залічэннем выпускнікоў профільных педагагічных класаў на педагагічны спецыяльнасці. Гэта прапанова знайшла падтрымку ў Міністэрства адукацыі.

Указам таксама даюцца прэферэнцыі для асоб, якія прайшлі тэрмінова ваенную службу (службу ў рэзерве), пры наяўнасці рэкамендацыі ваенскіх часцей. Яны змогуць удзельнічаць у конкурсе на атрыманне адукацыі ў заочнай і вчэрняй формах за кошт бюджэтных сродкаў, а таксама паступаць па-за конкурсам (для атрымання сярэдняй спецыяльнай адукацыі) на найбольш запатрабаваныя эканомікай спецыяльнасці. У ліку прэферэнцыі для гэтай катэгорыі асоб таксама значыцца паступленне па-за конкурсам (для атрымання вышэйшай адукацыі) на спецыяльнасці профілю «Ахова здароўя» пры наяўнасці сярэдняй спецыяльнай медыцынскай адукацыі.

Акрамя таго, Міністэрству транспарту і камунікацый даручана вызначыць парадак прафесійнага адбору асоб для атрымання вышэйшай адукацыі па асобных спецыяльнасцях грамадзянскай авіяцыі. Падрыхтоўку такіх спецыялістаў плануецца распачаць з 2021 года на базе Беларускай дзяржаўнай акадэміі авіяцыі.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ПРЫРОДА ЎЗДЫХНУЛА З ПАЛЁГКАЙ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Так, у кароткатэрміновай перспектыве мы бачым пэўныя пазітыўныя моманты, звязаныя са зніжэннем забруджвання ў выніку чалавечай дзейнасці. Але ёсць і трывожныя сігналы: людзі ў мэтах захавання ўласнай бяспекі пераселі з грамадскага транспарту на асабісты. Я думаю, зараз вельмі спрыяльны час для таго, каб стымуляваць праграмы па развіцці веларуху.

У шэрагу магазінаў з пачаткам пандэміі пачала расці колькасць аднаразовай тары і ўпакоўкі, прычым іранічна яе выкарыстання не заўсёды мае прамое дачыненне да пытанняў бяспекі, таму што, як нам вядома, вірус у першую чаргу распаўсюджаецца паветрана-кропельным шляхам. А заказы прадуктаў анлайн, колькасць якіх узрасла, суправаджаюцца пакетамі, поліэтыленавай тарай і нават пухырыстай плёнкай.

Але я застаюся аптымістам, таму што пакуль усе планы па скарачэнні выкарыстання аднаразовай упакоўкі і ў Беларусі, і ў свеце застаюцца ў сіле. Праўда, трэба пастаянна нагадваць, што, вырашаючы адну праблему, нельга забывацца пра іншыя. З пачаткам пандэміі мы сталі выкарыстоўваць усё больш розных рэагентаў, актыўных хімічных рэчываў, якія вырабляюцца ў вялікіх аб'ёмах, а затым трапляюць у сістэму каналізацыі (уплываюць на якасць ачысці сцэкавых водаў) і ў навакольнае асяроддзе. Таксама сталі больш часу праводзіць у закрытых памяшканнях, дзе прысутнічае шмат хімічных рэчываў, якія ўтрымліваюцца ў шпалерах, фарбах, пластыку, аддзелачных матэрыялах. І усё гэта разам таксама ўплывае на нашу здароўе.

Сітуацыя з распаўсюджваннем каранавіруса паказала важнасць для чалавека моцнага імунітэту, ад якога напружвае залежыць цяжкасць працягання захворвання ў выпадку сустрэчы арганізма з узбуджальнікам. Ніж іншым, ёсць шэраг эндакрынных разбуральнікаў — хімічных рэчываў, якія ўплываюць на наш імунітэт.

МЕДЫЦЫНСКІЯ АДХОДЫ: ШТО З ІМІ РАБІЦЬ?

— Калі ў нас раней «лёталі» ў паветры поліэтыленавыя пакеты, то зараз «лётаюць» яшчэ і аднаразовыя маскі, пальчаткі пачынаюць зважыць на свабодны рынак, — падзялілася сваімі назіраннямі супрацоўніца праграмы па хімічных рэчывах і адходах Цэнтра экалагічных рашэнняў Наталія БЛЫШЧЫК. — Пандэмія абвастрыла праблемныя моманты і паказала, куды трэба развівацца і што можна паліпшаць. Адходы палімеру ствараюць найбольшыя праблемы на палігонах, таму што яны не перапрацоўваюцца.

Па выніках 2019 года, колькасць смецця ў Мінску па агульнай масе зменшылася: калі раней гэта лічба складала 1 млн тон у год, то летась — 780 тысяч тон. Але пры гэтым палімерныя адходы і пластык усё роўна застаюцца на першым месцы па аб'ёмах, і яны не мяняюцца — пла-

Ветрапарк у Паўднёвай Карпі.

тык мёртвым грузам кладзецца на нашы палігоны.

З пандэміяй у нас абвастрылася і праблема ўтылізацыі насельніцтвам медыцынскіх адходаў. Мы даўно кажам пра тое, што трэба арганізоўваць для людзей сістэму асобнага збору лекавых сродкаў і іншых медыцынскіх адходаў, але пакуль што нейкіх заўважных крокаў у гэтым плане не зроблена. З медыцынскіх адходаў можна здаць для далейшай утылізацыі толькі ртутныя тэрмометры. І толькі ў некалькіх гарадах у якасці пілотных праектаў арганізаваны пункты, куды можна прывесці лекі, непрыдатны для далейшай выкарыстання. Мы праводзілі некалькі гадоў таму даследаванне, у ходзе якога высветлілася, што адходы лекаў атрымоўваюцца ў людзей пераважна з той прычыны, што фармацэўтычныя прэпараты набываюцца з запасам. Мяркую, што ў сітуацыі з распаўсюджваннем каранавіруса страх прымусіў людзей запасацца лекамі, таму праблема дадаткова абвострыцца. Лічу, што фармацэўтычным вытворцам трэба больш працаваць у плане інфармавання насельніцтва накіраванага выкарыстання лекаў, а таксама па праблеме мікробнай рэзістэнтнасці ў выніку неапраўданага спажывання антыбіётыкаў і, канешне, арганізоўваць пункты для збору лекаў.

Асобна трэба спыніцца на выкарыстанні масак, бахіл, медыцынскіх накідак, якія выпускаюцца з палімераў. Усе гэтыя сродкі індывідуальнай аховы выкарыстоўваюцца ў апошнія месяцы ў вялікай колькасці (ва Ухані ў разгар эпідэміі медыцынскія адходы ў шпітальных выраілі ў шэсць разоў — з 40 да 240 тон у дзень. — Аўт.).

Тэхналогіі перапрацоўкі палімернага нятаканага валакна ў свеце ёсць, але не ў нашай краіне. І гэта можа стаць пунктам для росту. Я гляджу, якія рэкамендацыі распаўсюджаюцца сярод насельніцтва: выкарыстанне маскі, перш чым выкінуць у агульнае смецце, трэба змясціць у поліэтыленавы пакет. Такім чынам утвараецца дадатковае смецце, якое не перапрацоўваецца. Таму мы, экалагі, раім выкарыстоўваць для гэтых мэт папярэнія пакеты.

Альтэрнатыўнай моццю стаць шматразовыя маскі, але ў такім выпадку трэба ўзяць на сябе адказнасць за іх правільнае выкарыстанне і далейшую дэзынфекцыю.

ЧАСОВАЯ ПЕРАДЫШКА

На думку кандыдата геаграфічных навук, эксперта ў галіне кліматычных палітык МГА «Экапраект» і EVRESCO (Ірландыя) Марыя ФАЛАЛЕВАЯ, моцнага ўплыву на клімат пандэмія не аказа, таму што яго змяненне — маштабны працэс са мноствам фактараў, і некалькіх месяцаў каранціну недастаткова для таго, каб адбыліся радыкальныя змены.

Уся гэтая сітуацыя прадманстравала, што скарачэнне выкідаў — гэта цяжка, складана, але цалкам магчыма.

— Колькасць шкодных выкідаў у атмасферу насамрэч зменшылася (у некаторых рэгіёнах Кітая — ад 25 да 45 працэнтаў), але гэта перадышка — часовае, — упэўнена заявіла Марыя. — Калі мы кажам пра выкіды парніковых газаў, не трэба забывацца, што яны маюць дадатковае працяглае «тэрмін жыцця» ў атмасферы. І канцэнтрацыя парніковых газаў у цэлым засталася там ранейшая — яе фарміруе не столькі штогадовы выкід, колькі ўвесь назапашаны за індустрыяльную эру аб'ём. Па першых ацэнках, пандэмія і эканамічны спад прывядуць да таго, што за год колькасць шкодных выкідаў у атмасферу можа зменшыцца на восем працэнтаў. Але гэта кропля ў моры. Нагадаю, што мэта Парыжскага пагаднення аб змяненні клімату — утрымаць рост глабальнай сярэдняй тэмпературы на ўзроўні ніжэй за два градусы ў параўнанні з даіндустрыяльнай эпохай і прыкласці намаганні, каб абмежаваць гэты рост велічыняй у 1,5 градуса. Але для гэтага дасягнення нам трэба да пачатку 2030-х гадоў зменшыць сусветныя выкіды вуглекіслага газу на 50 працэнтаў.

Змяненне клімату ўжо запушчана, таму змяшчэнне выкідаў на восем працэнтаў ні на што істотна не паўплывае, тым больш мы ўжо

бачым на прыкладзе таго ж Кітая: як толькі адмяняюцца каранцінныя мерапрыемствы, усё хутка вяртаецца на ранейшыя пазіцыі. Гарады зноў зацягнула смога. Ёсць апасенні, што без сістэмных экалагічных рэформаў імкненне кітайскіх улад кампенсавать страты за месяцы прастою зноў прывядзе да рэзкага росту забруджвання атмасферы. Але ўся гэтая сітуацыя прадманстравала, што скарачэнне выкідаў — гэта цяжка, складана, але цалкам магчыма.

Хачу заўважыць, што пасля эканамічнага крызісу 2008 года ў свеце моцна ўпала цікавасць да тэмы экалогіі і клімату. Але некаторыя краіны, такія, напрыклад, як Паўднёвая Карэя, вельмі паспяхова выкарысталі гэту сітуацыю для пераходу на больш «зялёную эканоміку». Ёсць адчуванне, што мы з'яўляемся сведкамі новай гісторыі. Узніклі сумненні: а што будзе далей з «зялёнай павесткай»? Еўрасоюз пацвердзіў, што Еўропа будзе і надалей прытрымлівацца «зялёнага курсу», а наядуна прыняты план па аднаўленні эканомікі, і ён будзе абавязка на прыярытэты зялёнага будаўніцтва.

Сітуацыя з пандэміяй высвечыла цікавую тэндэнцыю — тыя бізнесы і падпрыемствы, у якіх былі больш сур'ёзныя экалагічныя праграмы і праграмы карпаратыўнай сацыяльнай адказнасці, аказаліся больш устойлівымі да эканамічнага спаду. Гэту інфармацыю яшчэ трэба аналізаваць.

3 ГОРАДА — НА ПРЫРОДУ

— Велізарную праблему уяўляе сабой рост насельніцтва Зямлі. І калі яно будзе і далей расці тымі ж тэмпамі, то папярэдзіць шкоду прыродзе будзе проста немагчыма. Тэмы знішчэння эксістэм і пэўных відаў флоры і фаўны проста жаліваць, — падкрэслівае дырэктар Грамадскага аб'яднання «Ахова птушак Бацькаўшчыны» Аляксандр ВІНЧУСЬКІ. — Знікаюць трапічныя лясы, каралявы рэфы. Да слова, падчас пандэміі ў іўвядзення строгіх каранцінных мер браньеры скарысталіся гэтай сітуацыяй і не сядзелі дома... Еўрапейскія і амерыканскія партнёры скарысталіся на тое, што з-за каранціна прыродаахоўныя тэрыторыі, нацыянальныя паркі засталіся без наведвальнікаў, адпаведна не былі атрыманы даходы ад экатурызму, якія складалі асноўную частку іх даходаў. А для Беларусі ў асабіста бачу вялікі плюс у тым, што вясной да нас не прыехалі замежныя паліянічныя і паліванне праходзіла, так бы мовіць, у дамашнім маштабе.

Увогуле некаторыя даследчыкі мяркуюць, што гэта наша ўмяшальніцтва ў дзікую прыроду, памяншэнне біяразнастайнасці і разбурэнне прыродных мецаў пражывання біялагічных відаў прыводзіць да выбухаў новых вірусаў. Патагены пераходзяць ад жывёл да чалавека і хутка распаўсюджаюцца. У тым ліку гэта звязана з рынкамі дзікіх жывёл у Афрыцы і Азіі — часта паўлегалічных, якія працуюць без выканання санітарных нормаў. Некаторыя настойваюць на поўным іх закрыцці, аднак ёсць небяспека, што гэта прывядзе да рэзкага росту чорнага рынку. У Кітаі пасля пачатку эпідэміі каранавіруса заб-

рону на гандаль дзікімі жывёламі ўсё ж такі ўвялі. Але ў некаторых краінах, замест таго каб аднаўляць і аберагаць прыродныя эксістэмы, наадварот, людзі з-за страху пачалі знішчаць кажаноў.

Вера СЫСОЕВА, эксперт па зялёных горадах і будаўніцтве (праект ПРААН «Зялёныя гарады») падзялілася сваім бачаннем, як будзе далей развівацца сітуацыя:

— Першы важны аспект, які датычыцца каранавіруса і яго ўплыву на нас, — гэта фармат рассялення. З аднаго боку, людзі па-ранейшаму сцякуюцца ў буйныя гарады, туды, дзе ёсць работа. А з другога — усё больш гараджан хочучы жыць па-за іх межами. І ў гэтым я бачу некалькі праблем. Першая — іх штодзённыя не менш як саракахвілінныя паездкі ў горада на ўласных аўтамабілях у абодва бакі і адпаведна ўзрастанне нагрузкі на навакольнае асяроддзе. Калі катэджны пасёлак мае шчыльнасць засялення 30 чалавек на гектар (а гэта не класічны пасёлак, бо звычайна на гектар прыпадае 10—15 чалавек), усё роўна нават такая высокая шчыльнасць не дае пастаду для развіцця ў гэтай мясцовасці грамадскага транспарту, аховы здароўя і сацыяльных паслуг. Усё гэта становіцца неэфектыўным і вельмі рэсурсазатратным. Хтосьці лічыць, што горад, як цэнтр аказання паслуг, найлепшы фармат рассялення. А я прытрымліваюся той думкі, што менавіта шчыльна заселеныя гарады ў Кітаі найбольш паспяхова справіліся з кантролем за вірусам, дзякуючы згуртаванасці грамадзянскіх груп і правільнаму ўкараненню новых тэхналогій. Усе скааперыраваліся ў барацьбе з агульнай пагрозай.

Хацелася б звярнуць увагу і на спосабы перамяшчэння. Грамадскі транспарт апусцеў, але на вуліцы выехаў асабісты транспарт. Мяркую, што сёння самы час для стварэння альтэрнатыўных спосабаў. Ровар — той транспарт, які дазваляе сацыяльна дыстанцавацца, але для арганізацыі веласіпеднага руху ў гарадах павіна быць створана адпаведная інфраструктура.

Яшчэ крыху назіранняў. Сацыяльная самаізаляцыя і пераход на аддаленую работу значна павялічы спажыванне энэргарэсурсаў у жылым сектары, нагрузку на отпавалакно і інтэрнэт. Існуючыя сеткі патрабуюць мадэрнізацыі, што вымагае сур'ёзных фінансавых укладанняў. Істотна вырасла і спажыванне вады. Калі мы мыем рукі не пяць, а дзесяць разоў у дзень, то адзін чалавек за суткі вылівае на 20—40 літраў вады больш. Таму на парадок даны выхадзіць задача эканоміі водных рэсурсаў. Трэба думаць, як не траціць артазіяўскую ваду на туалет ці мыццё, а гэтыя рэсурсы выкарыстанне новых тэхналогій на зборы дажджавой вады, па другасным выкарыстанні бытавой вады. Такія рашэнні — драгія і патрабуюць дадатковых выдаткаў на праектаванне і рэалізацыю.

Мы гатовыя ўкараняць найлепшыя практыкі, але расстануць прыярытэты і вызначэнне мэт — задача не горадабудаўнікоў і архітэктараў, а грамадства і органаў кіравання.

Надзея НІКАЛАЕВА.

НЕБЯСПЕКА ЗАРАЗІЦА ЗАХОЎВАЕЦА...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Чакаць, што такое цёплае надвор'е само па сабе прывядзе да рэзкага зніжэння захваральнасці, не выпадае, — расказала ў эфіры тэлеканала «Беларусь 1» намеснік галоўнага ўрача Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Ірына ГЛІНСКАЯ. — Таму многае залежыць ад таго, наколькі мы самі, кожны чалавек паасобку, будзем прытрымлівацца тых мер, якія рэкамендаваны раней.

Яна заклікала насіць маскі ў грамадскім транспарце, магазінах і іншых месцах масавага збору людзей.

«Калі ў масцы няма патрэбы, яе варта зняць і пакласці ў пакет. Ні ў якім разе не трэба насіць яе на вуху ці падбородку — такім чынам вы спаткаеце інфіцыруеце маску, а потым і сябе».

Звярнула ўвагу на тое, што насельніцтва апошнім часам стала грэбаваць мерамі бяспекі, рэспіраторнага этыкету і асабістай гігіены, і галоўны санітарны ўрач Мінска Нэлі ГІНДЗЮК.

— Апошнім часам назіраецца некаторая самазаспакоенасць мінчан у плане прафілактыкі рэспіраторных захворванняў і іншых інфекцый. Хоць яны па-ранейшаму актуальныя. Гэта датычыцца і рэспіраторных інфекцый, а з наступленнем спякоты — і вострых кішчынчых. Таму толькі асноўныя правілы прафілактыкі дазваляць пазбегнуць іх распаўсюджвання.

Сярод асноўных правілаў — захаванне рэспіраторнага этыкету, мыццё рук і працоўна паверхняў і гаджэтаў, якімі часта карыстаецца чыяма дзіця. Актуальным застаецца і сацыяльнае дыстанцаванне.</

У кнігах не значыліся...

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

ДАВЕДАЦА пра поўнага кавалера ордэна Славы Івана Залатухіна мне давялося выпадкова, можна сказаць, знянцэ: званіў у Рэчыцкі краязнаўчы музей, каб дазнацца месца пражывання Аляксандра Кастрамы («Звязда» пра яго ўжо расказвала), а мне ў адказ нагадалі, што ў раёне жыве не адзін, а аж два поўныя кавалеры. Не паверыў сваім вушам, атрымлівалася, што герой, які жыве сярод нас, — «невядомы». Магчыма, мясцовая прэса пра тройчы ардэнаносца і пісала, а вось у рээстр слаўных жыхароў Беларусі Іван Залатухін так і не патрапіў. Іван Панцялеевіч нарадзіўся ў Чачні, а ў БССР прыехаў ужо пасля вайны ў якасці бурыйшчыка нафтавых радовішчаў. Увесну 1989-га, папярэдне дамовіўшыся, я паехаў у горад нафтавікоў — Рэчыцу і мая фотагалерэя слаўных франтавікоў папоўнілася партрэтамі разведчыка армейскай контрразведкі (адзін з гэтых партрэтаў друкуецца ў сённяшнім матэрыяле).

Мінула трыццаць гадоў, я нарэшце вярнуўся да тэмы поўных кавалераў і зноў стаў пераглядаць звесткі пра Івана Залатухіна. Як і раней, нічога не знаходзіў, хоць за гэты час у краіне друкаваліся некалькі кніг менавіта пра поўных кавалераў. Дзякуючы інтэрнэту я даведаўся, што пасля развалу Савецкага Саюза Іван Панцялеевіч Залатухін пакінуў Беларусь і пераехаў ва ўкраінскі горад Новамаскоўск.

А для дывізіённага разведчыка Васіля Вараб'ёва — карэннага жыхара Браншчыны — горад Лунінец стаў другой радзімай назаўсёды.

— Пасля Перамогі нашу дывізію дыслацыравалі ў Баранавічах. Дэмабілізаваўся, паехаў на радзіму, паматаўся па будоўлях і зноў вярнуўся ў Баранавічы. Ажаніўся, але, паколькі не меў жылля, пераехаў у Лунінец і ўладкаваўся на чыгунку, — прыгадаў вэтэран пры сустрэчы пра мінулае.

У 1988-м, атрымаўшы дазвол, я адправіўся ў Лунінец, знайшоў прыватны дом, у якім і пражываў наш герой. Васіль Ільч не моцна хваляваўся, калі ўспамінаў пра чатыры цяжкія ваенныя гады, смаліў цыгарэты за цыгарэтай. Мужнаму разведчыку было што ўспамінаць, пра што расказаць. Чаго варты эпизоды пра вылазкі па нямецкіх «языкоў», пра раненне, пра тое, як старшыня наліваў перад боем дзвесце грамаў гарэлкі...

— Жорскія норавы былі на вайне: ідзеш у разведку, быццам бы ў рукі самой смерці. І калі нават твой таварыш загінуў, ты павінен вярнуцца з задання з ім. А інакш не толькі не атрымаеш узнагароду за выкананне задання, але можаш пайсці пад суд...

У Васіля было пяць братоў, і ўсе яны прайшлі дарогамі вайны. Адзін з братоў склаў галаву пад Белградом. А самога Васіля Ільча ў Беларусі нарэшце прызналі сваім — у біяграфічным даведніку «Кавалеры ордэна Славы» цяпер значыцца і яго імя.

Анатоль КЛЯШЧУК.

«Звязда» працягвае праект «Дарогамі Славы», які запусціла сумесна з музеем гісторыі Узброеных Сіл. У межах праекта мы апавядаем пра ваенны шлях поўных кавалераў ордэна Славы, якія нарадзіліся ў Беларусі або звязалі з ёй свой далейшы лёс.

Заклікаем вас, паважаныя чытачы: калі сярод вашых родных і блізкіх хтосьці або быў поўным кавалерам ордэна Славы, або асабіста іх ведаў і захаваў успаміны ці фотаздымкі, то дзямліцеся вашымі гісторыямі з нам! Наш адрас: вуліца Б. Хмяльніцкага, 10а, Мінск, 220013. Адрас электроннай пошты: info@zviazda.by. Ніводны ліст не застаецца без увагі!

А гэтым разам мы раскажам пра двух поўных кавалераў ордэна Славы, якія нарадзіліся ў Расіі, але пасля вайны звязалі свой жыццёвы шлях з Беларуссю. Гэта Васіль Вараб'ёў і Іван Залатухін.

ВАСІЛЬ ВАРАБ'ЁЎ

Ён нарадзіўся ў сяле Крапіўна Бранскай вобласці. Скончыў пачатковую школу і пайшоў працаваць у мясцовы калгас. На радзіме яго і заспела вайна. Адметна, што ў Чырвоную Армію Васіль Ільч быў мабілізаваны на свой 18-ы дзень нараджэння — 20 жніўня 1941 года. Спачатку служыў у пяхоте, але ў 1942-м быў адкамандаваны на курсы малодшых камандзіраў інжынерна-тэхнічных часцей. На фронт трапіў у 1943-м. З гэтага часу і да Перамогі яго баявы шлях быў звязаны з 369-й стралковай дывізіяй 2-га Беларускага фронту. А служыў Васіль Ільч разведчыкам. Ён прайшоў праз баі на Курскай дузе. У красавіку 1944-га яго часць выйшла на подступы да Чавусаў.

Вось тут сяржант Вараб'ёў і здабыў свой першы ордэн Славы. У ноч на 22 красавіка блізу вёскі Давідовічы разам з групай разведчыкаў ён неспрыяльна пранік у размяшчэнне гітлераўцаў. А назад яны вярнуліся з каштоўным «уловам» — нямецкім афіцэрам, які падчас допыту расказаў вельмі важныя звесткі.

У сакавіку 1945-га часці 2-га Беларускага фронту стаялі на подступах да Данцага. Перад тым як авалоць гэтым аплотам на Балтыцы, влася масіраваная разведка пазіцыі ворага. У адзін з такіх рэйдаў быў адпраўлены і сяржант Вараб'ёў. Яго падраздзяленне справілася з задачай нават лепш, чым меркавалася, — яны разграмілі нямецкі гарнізон у адным з невялікіх гарадкоў. Васіль Ільч прыцільным агнём асабіста паразіў каля дзесяці гітлераўцаў, яшчэ двух захапіў у палон. Прынесла гэта яму ордэн Славы II ступені.

***

Тым часам прыйшла добрая вестка з Расоншчыны. Наш чытач Аляксандр Матошка даслаў у рэдакцыю вельмі цёплы ліст.

Красавік 1945-га года азначыўся зацяжымі баямі на Одэры. Наперадзе ляжала ўжо Германія, і немцы аказвалі вельмі жорсткі супраціў. У ноч на 17 красавіка Васіль Вараб'ёў разам з групай фарсіраваў Одэр блізу горада Гарц. Чырвонаармейцы захапілі плацдарм і ўтрымлівалі яго некалькі сутак, адну за другой адбіваючы контратакі. На рахунку сяржанта Вараб'ёва — знішчаны ўзвод гітлераўцаў і два палонныя афіцэры.

Праўда, поўным кавалерам ордэна Славы Ільч стаў толькі праз 21 год пасля вайны. За ўчынак пад Чавусамі ён быў прадстаўлены да ордэна Славы III ступені. Аднак з нейкай прычыны ўзнагароду своечасова не атрымаў. Звесткі ж пра яе захаваўся ў архіве. Там іх і знайшлі ў 1966 годзе. Узнагароду ў Дзень Перамогі яму ўручыў асабіста ваенком Лунінецкага раёна.

Чаму Лунінецкага — мы ж казалі, што наш герой нарадзіўся ў Расіі? Справа ў тым, што на сваю радзіму пасля дэмабілізацыі Васіль Ільч не вярнуўся, а пасяліўся ў Лунінец. Ды і вёскі Крапіўна ўжо не знайсці на карце — яшчэ ў 1966 годзе яна ўвайшла ў склад пасёлка Алтухова.

Работу героя нашага аповеду знайшоў хутка — да самай пенсіі ён займаў пасаду старшага кандуктара таварных цягнікоў на мясцовай чыгуначнай станцыі. А ў вольны час вёў актыўную грамадскую работу. У сярэдзіне 1970-х гадоў ён асабіста сустрэўся з пісьменнікам Канстанцінам Сіманавым, які ў гэты час працаваў над сцэнарыем для дакументальнага фільма «Ішоў салдат».

Васіль Вараб'ёў браў удзел у двух парадах Перамогі — 24 чэрвеня 1945 года і 9 мая 1985-га. Памёр у 1995 годзе.

«Анатоліу Кляшччуку і Валяр'яну Шкленніку вялікі дзякуй за фотаздымкі кавалераў ордэна Славы і артыкулы. Асобна — за нашага — расонскага Паўла Іванавіча Рубіса. Але і да іншых герояў, якіх ужо няма

ІВАН ЗАЛАТУХІН

Нашага наступнага героя жыццё вельмі «паматала» па Савецкім Саюзе. Ён нарадзіўся ў лютым 1924 года ў станцыі Нова-Шчадрынская, што месціцца ў Шалкаўскім раёне Чачні. Скончыўшы шэсць класаў, паступіў у школу фабрычна-заводскага навучання ў Грозным. Вучыўся ён на бурыйшчыка. Спецыяльнасць атрымаў увесну 1941 года і быў размеркаваны на радышча блізу туркменскага горада Небіт-Даг. Там яго і заспела вайна.

Ён вярнуўся на радзіму ў 1942 годзе. Гэты час выдаўся для Каўказа вельмі цяжкім — гітлераўцы захапілі Кубань і рухаліся да Волгі і на Каўказ. Мэтаіх іх было адрэзаць Чырвоную Армію ад нафтавых радовішчаў Чачні і Азербайджана.

Івана Залатухіна прызвалі ў войска ў студзені 1943 года — калі нямецкія войскі нарэшце пакаціліся на захад ад межаў Чачні. Але так проста акупанты не здаваліся. Таму першы бой чырвонаармеец Залатухін прыняў усяго праз месяц пасля прызыву падчас ваенных дзеянняў на Паўночна-Каўказскім фронце. Быў паранены. Пасля таго як выпісаўся са шпітала, быў накіраваны ў школу разведчыкаў. З гэтай прафесіяй ён і звязваў надалей свой ваенны лёс.

Увесну 1944 года Чырвоная Армія перайшла ў наступленне ў Крым. Іван Залатухін раз за разам хадзіў у разведку. Каштоўныя звесткі дапамагалі падраздзяленню выканаць пастаўленыя задачы. Калі ж паўвостраў ачысцілі ад гітлераўцаў, Іван Панцялеевіч быў прадстаўлены да ордэна Славы III ступені.

...У студзені 1945 года савецкія войскі рыхтаваліся прарваць нямецкую абарону на левым беразе Віслы. Далей перад імі ляжаў шлях да Одэра. Немцы саступілі пазіцыі таксама не збіраліся. З абодвух бакоў дзейнічала разведка. Не раз у начныя рэйды выходзіў і чырвонаармеец Залатухін. Яго задачай было разведка прыярды край войскаў праціўніка. Аднойчы яны напаткалі двух немцаў. Назад вярнуліся з палоннымі, ад якіх удалося здабыць каштоўную інфармацыю. Камандаванне 33-й арміі ацаніла гэты ўчынак ордэнам Славы II ступені.

У красавіку 1945 года Чырвоная Армія выйшла ўжо на правы бераг Одэра. Цераз раку ляжаў нямецкі горад Фюрстэнберг. Іван Залатухін паўтарыў тое, што рабіў ужо не раз — разведка прыярды край абароны праціўніка. Дзякуючы яго звесткам было знішчана некалькі фашысцкіх агнявых кропак. Калі ж абарона была прарвана, ён трапіў у аўтамата пазіцыю ў дзясятка гітлераўцаў, яшчэ аднаго захапіў у палон. У маі 1946-га Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узнагародзіў яго за гэты ўчынак ордэнам Славы I ступені.

Як жа Іван Залатухін трапіў у Беларусь? Яму ў гэтым дапамог досвед бурыйшчыка, набыты ў туркменскім краях. Крыху папрацаваўшы пасля вайны ў адным з дагестанскіх калгасаў, ён уладкаваўся бурыйшчыкам на адно з радовішчаў нафты ў Валгаградскай вобласці. Але ў сярэдзіне 60-х гадоў залежы «чорнага золата» былі знойдзены на Гомельшчыне. Каля дваццаці гадоў шчыраваў Іван Залатухін у Рэчыцы. Па кар'ернай лесеці дайшоў ад простага бурыйшчыка да тэхнолага. Апошня некалькі гадоў ён прахадзіў ва ўкраінскім горадзе Новамаскоўск, дзе і памёр у жніўні 2006-га.

З мая да верасня тут можа праводзіцца і сезонная інтэрактыўная экскурсія «Самалёты ляцяць да партызанаў», калі заняткі праходзяць не толькі ў залах музея, але і на вуліцы. Дзеці могуць навучыцца складаць сігнальныя партызанскія вогнішчы, даведацца, як працаваў аэрадром і якую ролю адыграла авіяцыя ў партызанскім жыцці. Падчас экскурсіі задзейнічаны рэальныя экспанаты, можна пабываць нават у кабіне самалёта.

Праводзіць установа і выязныя лекцыі, так званы музей у чамадане. Напрыклад, заняткі «Салдаці трохкутнік» пазнаёмяць з перажываннямі людзей у час вайны, з тым, як працавала пошта. Яшчэ ў мінулым вучэбным годзе музей распачаў анлайн-уроки. Першымі такую форму работы ацанілі настаўнікі і навучніцы магільёўскага абласнога ліцэя № 3. Супрацоўнікі музея падключаліся да ўрокаў гісторыі, распрацоўвалі заняткі, што раскрывалі тэмы, якія дзеці праходзяць у школе, а ў канцы навучальнага года нават прысутнічалі анлайн на экзаменах старшакласнікаў. Сёлетая новая форма работы аказалася актуальнай як ніколі. Каранавірус — не перашкода для вучэбнай гісторыі. Падчас анлайн-сустрэч падлеткі могуць пашырыць свае веды, бачыць музейныя экспанаты, задаваць пытанні спецыялістам, да таго ж музейныя супрацоўнікі стараюцца падабраць

паклон і вялікая ўдзячнасць героям, аб якіх мы павінны помніць не толькі падчас свят і юбілейных дат, а заўсёды. Так і ёсць на Расонскай зямлі». Валяр'ян ШКЛЕННІК. Анатоль КЛЯШЧУК (фота).

Беларусь памятае

Лісты з мінулага, пластылінавы жывапіс і пытанні на аддаленцы

ЯК ПАДАВАЦЬ ГІСТОРЫЮ ДЗЕЦЯМ?

Здавалася б, столькі фільмаў пра вайну адзіна, кніг напісана, але ці глядзіць іх моладзь? Сёння яна «сядзіць» у інтэрнэце і кантэнт выбірае на свой густ. Але ж патрыятычнае выхаванне ніхто не адмяняў. І рабоце з падрастаючымі пакаленнямі трэба ўдзяляць асабліваю увагу, каб у іх фарміравалася правільнае разуменне гісторыі, стаўленне да падзей Вялікай Айчыннай вайны. Таму Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны шукае новыя падыходы да сэрцаў хлопцаў і дзяўчат.

Акрамя традыцыйных экскурсій, сёння можна наведваць музейныя заняткі — гэта культурна-асветніцкая праграма, якая накіравана на асветленне пэўнай тэмы. Прычым у музеі створаны праграмы для наведвальнікаў розных узростаў. Тут ведаюць, чым заняць нават самых маленькіх гасцей. Ёсць інтэрактыўныя кропкі, да свят рытуіроўца цікавыя праграмы, квесты, варкшопы. Малых нават вучылі пластылінаваму жывапісу — супрацоўнікі музея разам з юнымі гасцямі ляпілі танкі Перамогі, сімвалы Беларусі. Для дзяцей з пачатковай школы ладзяцца заняткі «Прывітанне, музей», калі падчас інтэрактыўнай экскурсіі з гульняў і разгавядванням красавордаў малых даведваюцца аб тым, для чаго патрэбны музей, якія яны б'ваюць, хто ў іх працуе, знаёмяцца з музейнай культурай, этыкетам.

Крыху старэйшыя дзеці ўжо могуць зразумець, што такое вайна, што гэта трагедыя і што падобнага не павінна быць. Але і іх падводзіць да ваеннай гісторыі трэба ствараць спрабуюць прывесці байца на вайну: даведваюцца, якая была вопратка, якія рэчы мог узяць з сабой салдат, які завязываўся рэчымі, які скручываць шыбель. Іншыя заняткі знаёмяць з побытам: як у ваенныя гады пісалі лісты, які быў сухі паёк, чым маглі быць заняты салдаты, калі не было баёў. У «Лясной школе» можна паглядзець, як вучыліся дзеці ў ваенныя гады. У музеі ёсць экспазіцыя, прысвечаная гэтай тэме, юныя наведвальнікі могуць паспрабаваць пісаць пэравымі ручкамі на старых шпалерах, лічыць на жалудках і шышках.

Падобныя музейныя заняткі праходзяць з эфектам паглыблення ў гісторыю, у залах створаны антураж, задзейнічаны стараыя прадметы. З мая да верасня тут можа праводзіцца і сезонная інтэрактыўная экскурсія «Самалёты ляцяць да партызанаў», калі заняткі праходзяць не толькі ў залах музея, але і на вуліцы. Дзеці могуць навучыцца складаць сігнальныя партызанскія вогнішчы, даведацца, як працаваў аэрадром і якую ролю адыграла авіяцыя ў партызанскім жыцці. Падчас экскурсіі задзейнічаны рэальныя экспанаты, можна пабываць нават у кабіне самалёта.

Праводзіць установа і выязныя лекцыі, так званы музей у чамадане. Напрыклад, заняткі «Салдаці трохкутнік» пазнаёмяць з перажываннямі людзей у час вайны, з тым, як працавала пошта. Яшчэ ў мінулым вучэбным годзе музей распачаў анлайн-уроки. Першымі такую форму работы ацанілі настаўнікі і навучніцы магільёўскага абласнога ліцэя № 3. Супрацоўнікі музея падключаліся да ўрокаў гісторыі, распрацоўвалі заняткі, што раскрывалі тэмы, якія дзеці праходзяць у школе, а ў канцы навучальнага года нават прысутнічалі анлайн на экзаменах старшакласнікаў. Сёлетая новая форма работы аказалася актуальнай як ніколі. Каранавірус — не перашкода для вучэбнай гісторыі. Падчас анлайн-сустрэч падлеткі могуць пашырыць свае веды, бачыць музейныя экспанаты, задаваць пытанні спецыялістам, да таго ж музейныя супрацоўнікі стараюцца падабраць

інфармацыю пад слухачоў, каб падлеткі з розных рэгіёнаў больш даведваліся пра падзеі, што адбываліся ў іх мясцінах, пра герояў-землякоў, каб больш бачылі, кім і чым яны могуць ганарыцца. Наогул, аматарам гісторыі варта завітаць у музей не адзін раз і замест агляднай экскурсіі выбраць тэматычную, каб розныя пытанні, звязаныя з Вялікай Айчыннай вайнай, яны маглі вывуцаць больш глыбока. Ды і экспазіцыя ў музеі пастаянна мяняецца, з'яўляюцца новыя экспанаты, ладзяцца часовыя выстаўкі. І тут заўсёды будуць рады юным даследчыкам — дзецям, якія прыходзяць сюды ў пошуку адказаў, цікавацца падзеямі, да якіх прычыніліся іх дзяды і прадзеды.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

ОАО «БНБ-Банк»
220012, Республика Беларусь, г. Минск, проспект Независимости, 87а

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2020 г.

Table with columns: Наименование статьи, Символ, Пункт присвоения, 2019, 2018. Rows include assets like 'Денежные средства', 'Драгоценные металлы', 'Средства в Национальном банке'.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИХ И УБЫТКАХ за 2019 год

Table with columns: Наименование статьи, Символ, Пункт присвоения, 2019, 2018. Rows include 'Процентные доходы', 'Процентные расходы', 'Чистые процентные доходы'.

АУДИТОРСКОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ независимой аудиторской организации ООО «Эрнст энд Янг» по годовой консолидированной бухгалтерской (финансовой) отчетности

Мы провели аудит прилагаемой годовой консолидированной бухгалтерской (финансовой) отчетности ООО «БНБ-Банк» за 2019 год в соответствии с требованиями стандартов аудиторской деятельности.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ ОБ ИЗМЕНЕНИИ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА за 2019 год

Table showing changes in equity components: уставный фонд, резервы, нераспределенная прибыль, фонды переноса, прочие средства.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЕ СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2019 год

Table with columns: Наименование статьи, Символ, Пункт присвоения, 2019, 2018. Rows include 'Прибыль (убыток)', 'Прочие компоненты совокупного дохода'.

Ключевой вопрос аудита: Специальные резервы на покрытие возможных убытков по кредитам клиентам. Мы проанализировали информацию по специальным резервам на покрытие возможных убытков по кредитам клиентам.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ за 2019 год

Table with columns: Наименование статьи, Символ, Пункт присвоения, 2019, 2018. Rows include 'ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ', 'ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ'.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЕ СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2019 год

Table with columns: Наименование статьи, Символ, Пункт присвоения, 2019, 2018. Rows include 'Прибыль (убыток)', 'Прочие компоненты совокупного дохода'.

Ключевой вопрос аудита: Как данный ключевой вопрос был рассмотрен в ходе нашего аудита. Наши аудиторские процедуры были выполнены в отношении специальных резервов по кредитам клиентам.

ИНФОРМАЦИЯ О ПОВТОРНЫХ ТОРГАХ по продаже имущества ООО «Витебская мусоросортировочная станция»

22.06.2020 в 16.45 назначены торги в форме аукциона по адресу: г. Витебск, пр. Фрунзе, 81, пом. 17 по продаже: Лот № 1 - пресс РУИ СК370, заводской № 1548, инвентарный номер 0000037, год выпуска - 2013 стоимостью 15 064,99 руб. с НДС.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», г. Витебск, пр. Гоголя, 5, тел.: 8 (0212) 24-63-12, 8 (029) 510-07-63. Продавец: Открытое акционерное общество «Эрнст энд Янг» - 210101, г. Витебск, пр-т Фрунзе, 81, тел.: 8 (0212) 55-11-81, 8 (044) 5941732.

З СУМНІКАМ НЕ ЗАСУМІМІ

Кожны другі аднаўсковец, су-стракаючы мяне на вуліцы, з не-прыхаваным спаўненнем пыта-ецца: «Сумна табе тут?». У ісе, як адзі, здзіўляюцца, калі чуюць, што за год у Вусляндзі (так з любоўю зваём Малуу Вусу) я не сумавала ні хвіліны. А вост гаспадыня на ўласным надзеле адчула сябе толькі гэтай вясной...

«Як ні парадаксална, але гаспадыня на ўласным надзеле я адчула сябе менавіта дзякуючы канадскаму сумніку».

Дарчы, муж, калі рабіў мне прапанову, ці то жартам, ці то ўсур'ёза сказаў: «Што-то, а сумна табе са мной не будзе». Што ж азначала тая фраза, я пачала разумець толькі цяпер... Ужо два тыдні вывозу на тачцы з участка перапрэзля за зіму карані канадскага сумніку.

Смех смехам, але эмацыяна з гэтай раслінкай мы пачалі два гады таму, калі вырашылі ўзводзіць дамкі ў вёсцы. Каб расчысціць падход да фундамента, які ўжо часткова быў на участку, Уладзі даваўся касіць (дакладней, сячы) той сумнік у рост чалавека адмысловай насадцы. Бо сябло расліны было настолькі цвёрдае, што лёска трымера амаль адразу врываўся.

Два сезоны запар муж раз за раз касіў той сумнік, а я, калючы сабе ногі, зграбала. Але вяселей ад гэтага не рабілася. Больш за тое, з'явілася адчуванне, што «вораг» множыцца ў геаметрычнай прагрэсіі. І не дзіўна (зразумелі потым): ён жа сёўся з суседняга за-кінутага участка. Тады мы вырашылі дзейнічаць больш рашуча...

Увосень узаралі амаль увесь свой надзел. Вясной выраўнялі і ўжо хацелі звязацца яго канюшынай. Але сабрый сваёчасова адгаварылі. Маўляў, знаёмія, у якіх малява дзеці, так і зрабілі. Дык тысячы разоў пашкадавалі. Бо падчас цвіцення меданоса з хаты басаною не выйшлі. У выніку пчолы ўсё ж такі пакасілі іх малечу, ды так, што даволася нават у ляржарно звяртацца... Таму мы, узагаўшы ўсе «за» і «супраць», пачалі думаць над планам «Б».

Сусед Сава, не раздумваючы, параіў пасяць авёс, які выцягняе пустазел. І нават правёў майстар-клас па яго сябе. Дарчы, гэта, відаць, быў самы бюджэтны варыянт з усіх магчымых.

Мей аўса (нам яго халіпа больш як на 10 сотак) каштаваў усяго 16 рублёў. У выніку муж на сёйме не адшчасіца: у яго з'явілася больш часу на тое, каб зрабіць плот ды пакласці падлогу на тэрасе... «Толькі падумаў, — паўтрай мой вясковы камбінатар, — у мяне цэлы год адлячынкі ад касьбы. Авёс жа аддамо на корм суседскім курам».

Дык вось, як ні парадаксална, але менавіта дзякуючы сумніку я нарэшце адчула сябе гаспадыняй на ўласнай сядзібе. Ніколі не забудуся той дзень, калі вылезла апошняю тачку каранёў. Пасля таго я я перабрала ўласнымі рукамі кожны лапкі зямлі, пальцы ба-лілэй неймаверна. Разам з тым унутры

разлівалася неверагодная цеплыня. Я ўпершыню адчула, што гэта ўсё для мяне такое па-сапраднаму роднае.

...А яшчэ паўгода таму было па-іншаму. Неяк увосень муж прывёз на ровары дзесяць цыбулін. «Трымай, гэта табе бабуля з Вялікай Вусы цюльняны прасіла перадаць». Я ўтырнула тую цыбуліну ў зямлю без асаблівага энтузіязму. Маўляў, тут яшчэ і конь не валуўся, столькі ўсяго недароблена, доўга мне будзе не да кветак.

Але ўжо вясной сама сябе не пазнала: прачнуўшыся, першай справай бегла на сваю імправізаваную клумбу. Глядзецца, ці падаюць прыкметы жыцця бабуліны цюльняны. Калі ж з'явіўся першы далікатны жоўты бутон, разаслала яго фотаздымак усім сваякам ды бліжнім сябрам. «Падзіцеся — першы пасаджаны мной уласнааручна цюльняныч «праклянуўся». Алеся, з якім вучыліся ў адной групе ва ўніверсітэце, напісаў у адказ: «Прыгожы. Але ці цюльнян гэта? Незвычайная форма лісця. Падобны да трубчатых нарцысаў». І тактоўна дадаў: «Але гэта не мае вялікага значэння. Няхай у тваім жыцці будзе шмат яркіх кветак, якія сама пасадзілі і якія для цябе пасадзіць іншыя».

На наступны дзень распусціўся мой «цюльпан», які сапраўды аказаўся трубчатым нарцысам. І тады я злавала сябе на думцы нягледзячы на тое, што ўсё дзяцтва правяла ў вёсцы, толькі зараз, пасля 30, упершыню стала

заўважаць рэчы, якім раней не аддавала асаблівай увагі. Прынамсі, сёлета ўпершыню дзівілася, як прачынаюцца пасля зімы розныя дрэвы, насалоджваюцца цудоўнымі пераўтварэннямі насенчэка, апушчанага ў зямлю. Хто б мог падумаць, што чалавек, які два гады таму ні пра якія градкі і чыць не хацеў, будзе штодзень бегаць вітацца са шпінацкам, гарбузкамі, бульбачкай... І што назіранне за сваімі гадаванцамі будзе прыносіць столькі радасці.

Падзялілася я гэтымі сваімі думкамі з сябрамі ў чаче. На што той самы Алеся, які адрозніў нарцыс ад цюльяна, вельмі тонка прыкмеціў: «Нічога дзіўнага. Усё таму, што зараз ты назіраеш за СВАІМІ дрэвамі і кветкамі».

Што ж датычыцца сумніку, дык я, наўнава, думала, што яго нарэшце перамаглі. Ды дзе там. Некалькі дзён запар ліў дождж. І на нашым аўсяным полі выразна вымалываліся светла-зялёныя плямы. Гэта з глыбіні пачаў лезці да сонца маладзенькі сумнік. Вядома, не ў такой колькасці, як раней, але ад гэтага нам чамусьці не лягчыць... Цяпер на поле бою выйшаў Уладзі. Ужо катары ранах ён пачынае з таго, што выкапвае ўчыпстыя беляны карані, падобныя да расткоў бульбы. Ажно чатыры разы рыдлёўку ламаў. Але здавацца, баць, не збіраецца. Скажаў, што набудзе ручную касу і не дазволіць сёлета завісці сумніку і на суседнім участку.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

Камунальныя стасункі

ПА «ЛЕТНІМ» ТАРЫФЕ

Колькі заплацім за гарачую ваду ў ліпені?

З чэрвеня беларусы чакалі традыцыйнае падаражанне жыллёва-камунальных паслуг — гэтым разам павышэнне кошту закране субсідзіраваныя тарыфы на гарачую ваду і ацяпленне. Разам з Адзіным разлікова-даведчаным цэнтрам высвятляем, колькі мы заплацім у ліпені.

Кожны год урад падымае плату за жыллёва-камунальныя паслугі ў межах пляці долараў і сёлета планавана падаражанне разбілі на два этапы — у студзені і чэрвені. Калі эканамічна абгрунтаваны тарыф на цэпю і падаграванне вады стаў вышэйшым яшчэ зімою і склаў 92,25 рубля за адну гікалорыю (у снежні 2019-га ён быў 88,99 рубля за 1 Гкал), то ў чэрвені падымчы аплата менавіта на субсідзіраваныя тарыфы — з 18,4831 да 20,6216 рубля за 1 Гкал.

Напрыклад, у АРДЦ Цэнтра інфармацыйных тэхналогій Мінгарвыканкама падлічылі, што калі ў двухпакаёвай кватэры агульнай плошчай 50 кв. м прапісаны два чалавекі, а аб'ём гарачай вады, якую ўласнікі звычайна спажывалі за месяц, складае 4 куб. м, то ў ліпені за камуналку яны заплацяць на 59 капеек болей, чым у маі. Пры тым, што на падагрэў вады ў маі было патрачана 0,0728 Гкал, а ў чэрвені — 0,0724 (нарматыў узялі за аналагічны перыяд мінулага года).

Калі ж параўноўваць змяніныя месяцы, то ў снежні фактычныя нарматыў спажывання цяпла на падагрэў вады звычайна складае 0,0769 Гкал, і калі ў 2019 годзе жыхары гэтай жа кватэры аддавалі 5,69 рубля, то сёлета яны заплацяць ужо 6,34 рубля. Што ж датычыцца такой паслугі, як ацяпленне, то за снежань мінулага года жыхары

двухпакаёвай кватэры аддавалі 15,43 рубля, а сёлета заплаціць ужо 17,22 (пры фактычным нарматыве — 0,0167 Гкал).

Нагадаем, што сёлета тарыфы на жыллёва-камунальныя паслугі падымалі толькі аднойчы — у студзені. Пры гэтым субсідзіраваныя тарыфы падымалі толькі на такія паслугі, як капітальны рамонт, халаднае водазабеспячэнне, водавадвядзенне, газазабеспячэнне, тэхнічнае абслугоўванне ліфта і санітарнае ўтрыманне дадатковых памяшканняў.

Што ж датычыцца эканамічна абгрунтаваных тарыфаў, то зараз іх не падымалі, а ў студзені плата павялічылася на тэхнічнае абслугоўванне, капітальны рамонт, гарачае водазабеспячэнне, ацяпленне, газазабеспячэнне, тэхнічнае абслугоўванне ліфта і санітарнае ўтрыманне дадатковых памяшканняў. Плата за водавадвядзенне

стала, наадварот, меншая — з 0,837 да 0,5651 рубля за 1 куб. м. У той жа час субсідзіраваны тарыф на паслугі каналізацыі павялічыўся з 0,5518 да 0,5651 рубля і стаў роўны эканамічна абгрунтаванаму. Дарчы, зараз аднолькавыя тарыфы і на такія паслугі, як «Тэхнічнае абслугоўванне ліфта» і «Санітарнае ўтрыманне дадатковых памяшканняў».

Па падліках спецыялістаў АРДЦ, у снежні мінулага года жыхары двухпакаёвай кватэры з двума зарэгістраванымі наогул аддавалі за камуналку 54,27 рубля, а сёлета аддадуць ужо 59,31 рубля. Калі ж у кватэры ніхто не прапісаны, то летас у снежні ўласнік такой кватэры плаціць 137,62 рубля, а сёлета ў той жа месяц аддаць 141,92 рубля. Зразумела, што такія лічбы будуць толькі пры аналагічных нарматывах спажывання.

Валерыя КІСЛАЯ.

Здарэнні

«Наштаптаваў» сабе грошай

з хатняга сейфа калегі

Для 49-гадовага брастаўчаніна пахмельная раніца азмрочылася згубай грашовых сродкаў з сейфа. Гаспадар быў упушчаны, што пасля засталося не выходзіць з кватэры і адрозна заснуў. У крадзяжы ён запародзіў 30-гадовага калегу-штампоўшчыка, з якім напярэдадні распіваў спіртное. Апошні на сувязь не выходзіў, таму давялося выклікаць міліцыю.

Сышчыкі ўстанавілі, што падчас бяседы пацяперлы расказаў сабурлівы аб найнаўсці ў сейфе каля 30 тысяч долараў і 10 тысяч рублёў. Таксама гаспадар паказаў месца, дзе знахоўваў грошы і ключ ад яго. Калі ён заснуў, таварыш забраў усе грошы і сышоў.

Міліцыянеры выйшлі на яго знаёмую, якой ён пакінуў на захоўванне большую частку выкрадзенай валюты. Дзяўчына расказала, што грошы схавала ў сваім аўтаматлі, пра іх паходжанне нічога не ведала. У падарунак яна атрымала ад мужчыны ювелірныя прыгажэрныя. Як аказалася, падазраваны прынёс сваёй знаёмай каля тысячы рублёў і 20 тысяч долараў, паведкамляе ўпраўленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС.

Да гэтага часу мужчына даведаўся ад сваякоў, што яго шукае міліцыя, і накіраваўся да пацяперлага для спынення канфлікту. Па дарозе яго затрымалі. Са слоў падазраванага, частку грошай ён патраціў у казіно.

Дзеяннем грамадзяніна следчыя далі прававую ацэнку і распачалі крымінальную справу за крадзеж у асабліва буйным памеры. Фігурант змешчаны ў ізалятар часовага ўтрымання.

Атэла на трактары

Позна ўвечары ў дзяжурнай частцы пухавіцкай міліцыі пачуўся званок: жыхар Мар'інай Горкі паведаміў, што да яго дадому заявіўся цяперашні сужыцель буйной жонкі. Няпрошаны госяць скандаліў, пагражаў гвалтам, а яшчэ, будучы п'яным, прыехаў на трактары. Па названым адрасе неадкладна выбыў нарад ДАІ. Дабшыр спрабаваў з'ехаць, але падчас развароту пратарніў варты і наехаў на валун. Яго затрымалі.

Скандалістам аказаўся 44-гадовы жыхар вёскі, якія знаходзіцца за 17 кіламетраў ад месца падзей, падаўляе МУС. Міліцыянерам ён растлумачыў, што трактар не яго, скарыстацца ім мужчыну дазволіў сусед.

Калі ж апяталі ўпадальнікі тэхнікі, ён расказаў сваю версію таго, што адбылося. Напярэдадні днём аднаўсковец сапраўды браў трактар для сваіх патрэб, быў цявзюры. Бліжэй да вечара ён вярнуў машыну ў двор, мужчыны выпілі і разышліся па дамах. Больш яны не бачыліся.

Прыдумачы нешта далей стала бессэнсоўна, сваю гісторыю дапоўніў і гора-кіроўца. Калі ён вярнуўся пасля пасадзенак у суседа, не заспеў дома сужыцельку. Па тэлефоне дама расказала, што з'ехала да экс-мужа ў Мар'іну Горку, маўляў, зноў успыхнулі пацучы. Пакрыўджаны сужыцель вырашыў забраць спадарожнік і правучыць саперніка. Для гэтага ўкраў суседскі трактар — ключ быў у замку запальвання.

Следчыя далі прававую ацэнку дзеянням вяскоўца, завёўшы крымінальную справу за крадзеж.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Лот 1: капитальное строение, инв. № 420/С-3733 (назначение — сооружение специализированное водозащитного назначения, наименование — водонапорная башня № 16) общей площадью 13,1 кв. м, расположенное по адресу: Лидский р-н, Круповский с/с севернее д. Крупово;

Лот 2: капитальное строение, инв. № 420/С-3735 (назначение — здание нежилое, наименование — здание нежилое) общей площадью 126,7 кв. м, расположенное по адресу: Лидский р-н, Круповский с/с севернее д. Крупово;

Лот 3: капитальное строение, инв. № 420/С-3732 (назначение — сооружение специализированное водозащитного назначения, наименование — артезианская № 8) общей площадью 6,2 кв. м, расположенное по адресу: Лидский р-н, Круповский с/с севернее д. Крупово;

Лот 4: капитальное строение, инв. № 420/С-3774 (назначение — здание неустояновленного назначения, наименование — убежище) общей площадью 100,8 кв. м, расположенное по адресу: Лидский р-н, Круповский с/с севернее д. Крупово;

Лот 5: капитальное строение, инв. № 420/С-3773 (назначение — здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование — склад), общей площадью 30,6 кв. м, расположенное по адресу: Лидский р-н, Круповский с/с севернее д. Крупово.

Лот 6: 1 расположен на земельном участке, кадастровый № 423684300055000010, площадью 1,8092 га (назначение — для обслуживания зданий и сооружений), расположен по адресу: Лидский р-н, Круповский с/с севернее д. Крупово. На земельном участке расположены иные капитальные строения, не подлежащие реализации. Земельный участок является неделимым. Оформление прав на земельный участок будет осуществляться в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь.

Обращаемся со стороны третьих лиц в виде аренды:

- капитальное строение, инв. № 420/С-3735 сроком по 30.04.2021 г.;

- капитальное строение, инв. № 420/С-3774 сроком по 30.10.2021 г.

Начальная цена продажи — 21 252 руб. (двадцать одна тысяча двести пятьдесят два рубля) с учетом НДС. Сумма задатка — 1 225 руб. (две тысячи триста двадцать пять рублей)

Продавец — ОАО «Лидхалебопродукт», 231300, г. Лида, ул. Булата, 1, тел. 8-0154-65-25-01, факс 8-0154-65-25-60

Организатор торгов — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», Г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 55-87-70

Условия аукциона — без условий. Условия оплаты — по договоренности сторон. Срок заключения договора купли-продажи — не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов.

Номер р/с для перечисления задатка — BY44BLBB3012050083322501001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, код банка BLBBVY2X, УНП 500833225

Аукцион состоится 23 июня 2020 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, Г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

Порядок регистрации в качестве участника аукциона и правила проведения аукциона содержатся на сайте организатора аукциона <https://grino.by/auction/>

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 05.10.2019 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник — четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница). Обед с 12.30 до 13.18

Последний день приема заявлений — 19 июня 2020 г. до 15.00

Телефон для справок: 55-87-71 — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки». Дополнительная информация <https://grino.by/auction/>

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Лот 1: транспортёр ленточный, 2009 г. в. инв. № 5012. Начальная цена продажи лота — 360 руб. (триста шестьдесят рублей) с учетом НДС. Сумма задатка — 36 руб. (тридцать шесть рублей)

Лот 2: маркировочный принтер Экст-мультипринт пятислойный, 2015 г. в. инв. № 1789. Начальная цена продажи лота — 1 968 руб. (одна тысяча девятьсот шестьдесят восемь рублей) с учетом НДС. Сумма задатка — 196 руб. (сто девяносто шесть рублей)

Лот 3: принтер для ящика МАК 2-6, 2009 г. в. инв. № 5013. Начальная цена продажи лота — 1 632 руб. (одна тысяча шестьсот тридцать два рубля) с учетом НДС. Сумма задатка — 163 руб. (сто шестьдесят три рубля)

Лот 4: принтер для ящика, 2007 г. в. инв. № 3072. Начальная цена продажи лота — 336 руб. (триста тридцать шесть рублей) с учетом НДС. Сумма задатка — 33 руб. (тридцать три рубля)

Лот 5: клеточное оборудование на птвичке «Универт — 550 л.», 2009 г. в. инв. № 5011. Начальная цена продажи лота — 42 480 руб. (сорок две тысячи четыреста восемьдесят рублей) с учетом НДС. Сумма задатка — 4 248 руб. (четыре тысячи двести сорок восемь рублей)

Продавец — ОАО «Лидхалебопродукт», 231300, г. Лида, ул. Булата, 1, тел. 8-0154-65-25-01, факс 8-0154-65-25-60

Организатор торгов — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», Г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 55-87-70

Условия аукциона — без условий. Условия оплаты — по договоренности сторон. Срок заключения договора купли-продажи — не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов.

Номер р/с для перечисления задатка — BY44BLBB3012050083322501001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, код банка BLBBVY2X, УНП 500833225

Аукцион состоится 23 июня 2020 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, Г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

Порядок регистрации в качестве участника аукциона и правила проведения аукциона содержатся на сайте организатора аукциона <https://grino.by/auction/>

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 05.10.2019 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник — четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница). Обед с 12.30 до 13.18

Последний день приема заявлений — 19 июня 2020 г. до 15.00

Телефон для справок: 55-87-71 — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки». Дополнительная информация <https://grino.by/auction/>

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Лот 1: капитальное строение, инв. № 430/С-56445 (назначение — здание специализированное для бытового обслуживания населения, наименование — здание бани), общей площадью 157,4 кв. м, расположенное по адресу: Новогрудский р-н, Петровский с/с, аг. Петровичи, ул. Маяковского, 29Г

Лот 2: расположен на земельном участке, кадастровый № 424385210101000156, площадью 0,0518 га (назначение — земельный участок для обслуживания здания бани), расположенном по адресу: Новогрудский р-н, Петровский с/с, аг. Петровичи, ул. Маяковского, 29Г

Начальная цена продажи — 85 260 руб. (тридцать восемь тысяч пятьсот двадцать шесть рублей) с учетом НДС. Сумма задатка — 3 852 руб. (три тысячи восемьсот пятьдесят два рубля)

Продавец — ОАО «Лидхалебопродукт», 231300, г. Лида, ул. Булата, 1, 8-0154-65-25-01, факс 8-0154-65-25-60

Организатор торгов — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», Г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 55-87-70

Условия аукциона — без условий. Условия оплаты — по договоренности сторон. Срок заключения договора купли-продажи — не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов.

Номер р/с для перечисления задатка — BY44BLBB3012050083322501001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, код банка BLBBVY2X, УНП 500833225

Аукцион состоится 10 июля 2020 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, Г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

Порядок регистрации в качестве участника аукциона и правила проведения аукциона содержатся на сайте организатора аукциона <http://grino.by/auction/>

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник — четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница)

Последний день приема заявлений — 08 июля 2020 г. до 15.00

Телефон для справок: 55-87-71 — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки». Дополнительная информация <https://grino.by/>

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703
Продавец	ОАО «СМТ № 8», г. Минск, ул. Пионерская, 37
Предмет аукциона	
Административное помещение (об. пл. 653,9 кв. м, 500/С-681880). Месторасположение: г. Минск, ул. Кальварийская, д. 37, корп. 1, пом. 2	
Начальная цена лота с НДС 20 % — 940 837,18 бел. руб. (сумма на 40 %)	
Условия аукциона: покупатель обязан приобрести встроенное оборудование, числящиеся на балансе продавца	
Задаток 1 % от начальной цены предмета аукциона перечисляется на р/с BY60 BLBB 3012 0191 0213 9000 1001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Мінскай области, г. Минск, ул. Коллекторная, 11, БИК BLBBVY2X, УНП 191021390, получатель платежа: ЗАО «Центр промышленной оценки»	
Срок подписания договора купли-продажи: 10 рабочих дней после проведения аукциона	
Условия оплаты предмета аукциона	
Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5 %) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнуто договоренности по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи	
Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорены в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpro.by	
Извещение о проведении предыдущего аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 21.05.2020	
Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия	
Дата и время проведения аукциона: 24.06.2020 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703	
Для участия в торгах необходимо в срок с 11.06.2020 в 09.00 по 29.06.2020 г. 17.00: 1) зарегистрироваться и подать заявку на выбранном лоту на участие в торгах на сайте BELTORGI.BY; 2) перечислить задаток по выбранному лоту на р/с BY33PFSB30121854590139330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», код BPSBBVY2X, УНП 191113330, получатель — ЗАО «Белреализация»	
Организатор торгов вправе отказаться от их проведения не позднее чем за день дню наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается лицо, предложившее наиболее высокую цену. Если заявка на участие в торгах подана только одним участником, торги признаются несостоявшимися. Предмет электронных торгов продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Результаты торгов оформляются в виде протокола. Победитель торгов (претендент на покупку) обязан оплатить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, и аукционной комиссионной в течение пяти рабочих дней со дня их проведения. Срок заключения договора купли-продажи и оплаты предмета торгов — десять рабочих дней со дня проведения торгов. Извещение о ранее проведенных торгах опубликовано в газете «Звезда» от 14.03.2020 г.	
Тел.: +375 17-280-36-37; +375 44-704-92-06. E-mail: auction@cpro.by	

ЗАО «Белреализация» объявляет аукцион по продаже имущества ООО «БЕЛМЕТСТРОЙСЕРВИС»

Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 09.

Продавец: ООО «БЕЛМЕТСТРОЙСЕРВИС» (УНП 190421288) в лице ликвидатора Д.А. Куприянова.

Публичные торги в электронной форме будут проводиться: **30 июня 2020 г., 09.00–17.00** на электронной торговой площадке BELTORGI.BY.

Предмет торгов — **капитальное строение, инв. № 500/С-1684 — ЗДАНИЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ХОЗЯЙСТВЕННОЕ общей площадью 706,86 кв. м (344,0 кв. м до реконструкции) по адресу: г. Минск, ул. Фабричная, д. 8.**

Начальная цена — 683 726,40 бел. руб., в т. ч. НДС по ставке 20 %.

Шаг торгов — 34 186,32 бел. руб., задаток — 68 372,64 бел. руб.

Для участия в торгах необходимо в срок с 11.06.2020 в 09.00 по 29.06.2020 г. 17.00: 1) зарегистрироваться и подать заявку по выбранному

Пнеўманія можа быць бессімптомная

Менавіта яе часам выклікае каранавірусная інфекцыя

Вядучая рубрыкі Алена КРАВЕЦ.
Тэл. (017) 287-18-36.

Каранавірусная пнеўманія, як і любая іншая, можа працякаць і цяжка, і лёгка. Праблема ў тым, што ўрачы пакуль многае пра яе не ведаюць. Ці праўда, што такія пнеўманіі могуць быць бессімптомнымі? Якія ўскладненні можа даць гэта захворванне і ад якіх засцерагчыся? Чаму нават пры віруснай пнеўманіі прызначаюць антыбіётыкі? І як распазнаць пнеўманію, якая развіваецца імкліва? Пра гэта і іншае нам расказала намеснік галоўнага ўрача па медыцынскай частцы 31-й гарадской паліклінікі Мінска Ала МАСКАЛЁВА.

— Ала Уладзіміраўна, расказваеце, якія сімптомы ў пнеўманіі.

— Пнеўманія — гэта вострае захворванне лёгкіх. Асноўныя сімптомы запалення лёгкіх з'яўляюцца кашаль, задыханне, высокая тэмпература. Што датычыцца пнеўманіі, асацыяванай з новай інфекцыяй COVID-19, устаноўлена, што часам яна працякае нетыпова, і некаторыя пацыенты могуць пераносіць яе бессімптомна. У такім выпадку яна суправаджаецца лёгкім кашлем, недамаганнем, слабасцю, і толькі пры рэнтгеналагічным ці КТ-даследаванні выяўляецца, што лёгкія пашкоджаны.

— Ці трэба лячыць бессімптомную пнеўманію або яна прайдзе сама?

— Яна, канешне, можа прайсці без лячэння. Але наступствы яе да канца пакуль не вывучаны. І яна адаб'ецца на здароўі чалавека і стане яго лёгкіх, складана спрагназаваць. Калі людзі на нагах пераносіць вострае захворванне, бо ў іх няма павышанай тэмпературы, а толькі лёгкае недамаганне, яны ўсё роўна з'яўляюцца распаўсюджвальнікамі інфекцыі, прычым з магчымымі небяспечнымі наступствамі для ўласнага здароўя.

— Чым адрозніваецца бактэрыяльная і вірусная пнеўманія і якая з іх больш небяспечная?

— Небяспечна і тая, і другая. Іншая справа, што вірусная пнеўманія рэдка працякае самастойна. Яна зніжае імунітэт, і на фоне гэтага падключваюцца бактэрыяльная флора, развіваюцца вірусна-бактэрыяльная пнеўманія, а яна больш цяжкая.

Вірус з'яўляецца пусковым механізмам развіцця і засялення ў тканкі лёгкіх патагенных мікабактэрыяў.

— Пнеўманія развіваецца з-за таго, што рэспіраторная хвароба запушчана?

— Не заўсёды. Напрыклад, новы каранавірус паводзіць сябе не зусім тыпова. Звычайна стандартная вірусная пнеўманія развіваецца зверху ўніз: паражаецца насаглотка, трахея, бронхі, і інфекцыя спускаецца да ніжніх дыхальных шляхоў. Цяперашняя інфекцыя працякае зверху ўніз: адразу паражаецца лёгкія. Здароўяца выпадкі, калі няма кашлю, хчання, ніякіх іншых праяў вострай рэспіраторнай інфекцыі, а пры прыцэпным абследаванні выяўляецца, што пашкоджаны лёгкія. Прычым лёгкія пры каранавіруснай інфекцыі паражаюцца па перыферыі. Механізм тут такі: запалены эксудат (вадкасць, якая выдзяляецца з дробных крывяносных сасудаў пры запаленні) працякае ў альвеолы, з якіх складаюцца рэспіраторныя аддзелы лёгкіх. Альвеолы, папросту кажучы, гэта своеасаблівыя колбачкі, якія ажыццяўляюць газаабмен з лёгачнымі капілярамі, і калі ў іх трапляе запалены эксудат, ён назапашваецца і перашкаджае газаабмену.

Варта адзначыць яшчэ адну асаблівасць «ковіднай» пнеўманіі. Гэта двухбаковае паражэнне лёгкіх, у той час як пры звычайнай віруснай ці бактэрыяльнай пнеўманіі запаленне працякае з аднаго боку. Прычым пры COVID-19 на здымку паражэнне выглядае як матавае шкло.

— Гэта значыць, што пры каранавіруснай інфекцыі пнеўманія можа развівацца імкліва?

— Так. Таму мы папярэджваем пацыентаў, якія знаходзяцца пад назіраннем дома, асабліва з COVID-інфекцыяй, што калі адчуваецца слабасць, задыханне, узмацаецца кашаль, узнімаецца тэмпература вышэй 37—38 градусаў і дрэнна падаецца зніжэнню, неабходна неадкладна паведаміць урачу, што стан пагоршыўся. У такім выпадку хворага трэба шпіталізаваць. Падчас тэлефоннай размовы трэба абавязкова сказаць, што назіраецца дома з карана-віруснай інфекцыяй, каб медыкі выехалі ў сродках індывідуальнай аховы.

З гэтай прычыны пацыентамі з каранавіруснай інфекцыяй, якія лечыцца дома, штодзённа звязваюцца медыцынскія работнікі і цікавяцца станам — тэмпературай, наяўнасцю нюху, задыханнем. Пры выездзе кантактнай групы ў хворага вымяраецца сатурацыя (насычэнне крыві кіслародам). Калі яна 95% і вышэй — значыць стан здавальняючы, можна працягваць лячыцца дома. Калі раптам сатурацыя ніжэй, маюцца задыханне, кашаль,

тэмпература, стаіць пытанне аб неадкладнай шпіталізацыі. На медыцынскім транспарце пацыент накіроўваецца на абследаванне на камп'ютарным тамографе. Калі дыягназ пацвярджаецца, яго шпіталізуюць.

— Зараз мы часта чуем пра так званы «хвост» пнеўманій, які з'яўляецца пасля сезоннага пад'ёму захваральнасці, у прыватнасці, вясной. З-за чаго гэта адбываецца?

— У звычайнай эпідэсіі перыяд запаленчых хвароб лёгкіх прыпадае на зіму і раннюю вясну, калі імунітэт аслаблены. Наш арганізм страціў сілы, каб перажыць халодную пару года, таму мы пачынаем хварэць, у тым ліку і вірусна-бактэрыяльнымі пнеўманіямі. Сялетняя сітуацыя не зусім тыповая. Сезон захваральнасці зрушыўся на познюю вясну і прыхаліў лета.

Новы каранавірус, яго цячэнне, вірулентнасць пакуль не вывучаны, і прагназаваць, як далей будзе развівацца падзеі, дастаткова складана.

— Для чаго пры віруснай пнеўманіі прызначаюць антыбіётыкі, калі вядома, што на вірус ён не дзейнічае?

— Пакуль няма рэспарату, да якога быў адчувальны

ўзбуджальнік SARS-CoV-2. Як ўжо казалі, вірус з'яўляецца своеасаблівым правакатарам, які запускае механізмы запалення, падключаеца другасная мікрафлора — бактэрыі, што пагаршае стан пацыента, таму ў комплекснай тэрапіі прызначаюцца і антыбіётыкі. Калі вылучыць бактэрыяльную інфекцыю, імунітэт аднаўляецца, і ёсць усе шанцы адолець вірус.

— Калі мы хварэем, ці варта збіваць тэмпературу і якую?

— Гэта залежыць ад таго, як чалавек пераносіць павышаную тэмпературу, некаторыя, напрыклад, вельмі дрэнна сябе адчуваюць ужо пры 37,5. Але ўсё ж пажадана тэмпературу да 38 градусаў не збіваць. Лічыцца, што так наш імунітэт імкнецца перамагчы інфекцыю, «успяківаюць» вірус у арганізме. Калі ж тэмпература 38—38,5 і не збіваецца з дапамогай звычайнага супрацьзапаленчага гарчаканіжальнага сродку, пажадана выклікаць брыгаду хуткай медыцынскай дапамогі. Многія ўжо цяпер ведаюць, што ў такім выпадку прымяняюцца менавіта таблеткі парацетамолу,

таму што іншыя нестероідныя супрацьзапаленчыя сродкі могуць пракаваць паражэнне вірусам лёгачнай тканкі.

— Цяпер усе мы даведаліся пра такі медыцынскі тэрмін, як сатурацыя, які сведчыць аб насычэнні крыві кіслародам. Ён вымяраецца пры любых пнеўманіях?

— Так, і пры бактэрыяльных у тым ліку. Бо тут таксама адбываецца паражэнне альвеол і парушаецца газаабмен. Сатурацыя паказвае, наколькі дыхальных недастатковасць прагрэсуюць. Паказчык у 95% і вышэй — гэта норма, ніжэйшы сведчыць аб тым, што пацыент мае патрэбу ў медыцынскай дапамозе, шпіталізацыі, і не выключана, што яму спатрэбіцца кісларод і штучная вентыляцыя лёгкіх.

— Ці можна вылучыць пнеўманію без наступстваў? І якія бываюць наступствы?

— Адназначнага адказу няма. Усё залежыць ад стану здароўя чалавека, пластычнасці, эластычнасці яго лёгкіх. Важны і ўзрост: чым маладзейшы пацыент, тым менш наступстваў застанецца ад перанесенай

хваробы. Чым старэйшы чалавек, тым больш шчыльна яго лёгкія, і канешне, запалены працэс бясплёдна не пройдзе. Застануцца постзапаленчыя змяненні. Гэта можа быць склероз ці фіброз. Склероз — палярны этап развіцця фіброзу, калі злучальная тканка пачынае замяшчаць лёгачную. І натуральна газаабмен у гэтым участку парушаецца. Пры фіброзе гэта тканка становіцца яшчэ больш шчыльнай, што дастаткова небяспечна. Фіброз — незваротны працэс.

— Што рабіць, каб не развіліся гэтыя ўскладненні?

— Своечасова звяртацца да ўрача, праходзіць лячэнне, выконваць усе рэкамендацыі доктара, у тым ліку, дыхальную гімнастыку і ўсё, што садзейнічае паліпшэнню вентыляцыі лёгкіх.

— Пажылыя людзі больш схільныя да пнеўманій?

— Так. Яны ўвогуле больш успрымальныя, бо з узростам назапашваюцца захворванні, у тым ліку і хранічныя, якія гэтаму садзейнічаюць. А ў людзей з цукровым дыябетам, сардэчна-сасудзістымі хваробамі,

атлусценнем больш цяжкае цячэнне хвароб лёгкіх.

— Ці ёсць генетычная схільнасць да пнеўманій?

— Такія заканамернасці ёсць. Усе генетычныя захворванні лёгкіх працякаюць з маладога ўзросту, нават у дзяцінстве. І могуць прагрэсаваць.

— Хворыя з бронхіальнай астмай — у групе рызыкі?

— Так, але ў меншай ступені, бо, як правіла, гэта захворванне алергічнага характару. І калі яго цячэнне кантраляванае, пацыент у стане рэмісіі, то яго лячыць прасцей. З цяжкім некантраляваным цячэннем і інфекцыяй далучаецца хутчэй, і лячыць больш складана.

— Курцы больш схільныя да захворванняў на пнеўманію?

— Паводле даследаванняў — так. Бронхіяльнае дрэва знутры выслана эпідэліем, там ёсць так званыя раснічкі, прызначаныя для таго, каб выштурхоўваць вонкі пыл, часцінкі газу. А ў курцоў гэтыя раснічкі, якія з'яўляюцца ахоўным бар'ерам, атрафіраваныя. Таму і інфекцыя, і шкодныя рэчывы з паветра лёгка трапляюць у ніжнія дыхальныя шляхі. Акрамя таго, любі курца мае хранічныя бронхі, што з'яўляецца дадатковым захворваннем.

— Ці ёсць меры прафілактыкі пнеўманій?

— Яны стандартныя: дыстанцыявацца ад хворага з рэспіраторнымі сімптомамі. Любая вірусная рэспіраторная інфекцыя небяспечна. Калі ў аднаго чалавека яна можа працякаць у лёгкай форме з паражэннем горла, носа, верхніх дыхальных шляхоў, то ў іншага з прычыны таго, што яго рэцэптары больш адчувальныя да гэтага віруса ці бактэрыі, можа выклікаць запаленне лёгкіх. Таксама мыцце рукі, падчас эпідэміі пазбягаць месцаў масавага збірання людзей і меней кантактаваць.

З людзьмі і сам-насам

«ТАКОЕ НЕ МОЖА, НЕ ПАВІННА БОЛЬШ ПАЎТАРЫЦА»

Некалі было за правіла: напярэдадні светлага дня Перамогі і трагічнага — дня пачатку вайны згадваць сваё перажытае-незабытае, расказаць пра яго...

Каму? Ну, вядома ж, родным і блізкім, сябрам і суседзям, школьнікам. Да іх часта і, здаецца, учора яшчэ, прыходзілі ветэраны і цудам ацалелыя вязні фашысцкіх канцлагераў, блакаднікі, працаўнікі тылу, спяшаліся расказаць... У тым ліку — і ў лістах у газету. Цяпер гэта робяць іншыя — іх дзеці і ўнукі, настаўнікі і проста людзі нераўнадушныя.

Мясцовасць была вельмі балочная: вербалоззе, высокая трава, рэдкія дрэвы. З усёй перасцярогай воін прабіраўся туды, адкуль гучалі кулямётныя чэргі, і неўзабаве сярэд купіну убачыў першага забітага байца, а затым і другога, зразумець, што кулямётчыкі недзе блізка. Гэта азначала, што трэба, як на паляванні (вось дзе спатрэбіўся досвед!), услухавацца ў кожны шоргат, углядацца ў кожную дзятлю, і такі ўбачыць у вялікім кусте вярбы ледзь прыкметнае варушэнне галінак, першым адкрыць стрэльбу.

У адказ яму страляў не прагучала. Праз нейкі час дзядуля папоўз наперад і ўбачыў, што два нямецкія салдаты і афіцэр забітыя. Такім чынам заданне камандзіра ўдалося выканаць, за што чырвонаармеец Верабей быў узнагароджаны медалём «За адвагу».

...Мой сын, піша Вольга Ківуля, праўнік шанюнага Пятра Дзям'янавіча, ведае гісторыю гэтай узнагароды, і я ўпэўнена — будзе захоўваць яе, а значыць — захоўваць памяць.

ДЛЯ сённяшніх школьнікаў Другая сусветная вайна — гістарычная падзея. Дзеці вывучаюць яе на ўроках гісторыі, па кнігах і фільмах, па старых фатаграфіях і ўспамінах родных, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне, піша **Вольга Ківуля з Дзятлаўшчыны** (гэты ды іншыя лісты друкуюцца ў скарочаным і перакладзе. — **Аўт.**). Дочкі ветэрана Пятра Дзям'янавіча Верабей беражліва захоўваюць памяць пра яго, унукі добра ведаюць гісторыю кожнага медаля і ўжо сваім дзецім расказваюць, што дзядуля прызвалі на фронт у жніўні 1944-га, што яму ў той час было 43 гады, і дома ён пакінуў жонку і чатырох дачок, што служыць Пятру Дзям'янавічу даваяло ў стралковым палку Другога Прыбалтыйскага фронту, ваяваў — на тэрыторыі Латвіі і Ленінградскай вобласці і вельмі шмат што перажыць. Восць толькі адзін баявы эпізод.

Як расказваў дзядуля, аднойчы на шляху наступлення паўстаала сур'ёзная перашкода — нямецкая кулямётнае гняздо. Камандзір узвода паставіў задачу ліквідаваць яго. На заданне адправіўшы першы салдат... Праз нейкі час пачулася кулямётная чарга — баец не вярнуўся. Тады камандзір паслаў другога... І зноў без выніку. Трэцім пайшоў дзядуля.

Аб тым, як гэта здарылася, родным паведаміў баявы сябар Анатоль Барадзінаў, і сям'я гэты ліст захавала. Яна ж звярталася і ў многія інстанцыі, каб адшукаць дакументы, характарыстыкі, каб даведацца, што Якаў Абрамавіч Каплан быў узнагароджаны двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, ордэнам Чырвонага Сцяга, медалём «За абарону Сталінграда».

Адзінае, што пакуль не зроблі нашчадкі, — не наведзілі магілу ў Венгрыі.

...ШМАТ напісана пра подзвігі жанчын у гады Вялікай Айцкейнай вайны. Па статыстыцы не менш як 800 тысяч з іх сталі лётчыцамі, сувязісткамі, медсёстрамі... Амаль 150 тысячам прывасена званне Героя Савецкага Саюза. І ніхто не скажа, колькі ў той час было гераінь, можна сказаць, безымённых. Пра адну з іх расказвае супрацоўніца Чэгуўскага краязнаўчага музея **Таццяна Тэсленка**.

Да 22 чэрвеня 1941-га дзевяцікласніца Аляксандра Лазоўскай жыла з бацькамі ў Ленінградзе, пасля — разам з іншымі падлеткамі сачыла за правільным зацямненнем акон, за парадкам падчас бамбёжак і абстрэлаў, за чужымі людзьмі, каб яны не аказаліся дыверсантамі, хадзіла капачь працітанкавыя равы.

Спробы ўладкавацца на работу або трыпаць на фронт паспеху не мелі. Дзядуляна працягвала вучыцца ў школе, хоць урокі

часта перапыняліся паветранымі трывогамі і размовамі пра ежу. З-за голаду і слабасці ўсё менш настаўніцаў з'яўлялася на работу, а вучняў — на заняткі.

З пачатку блакяды з ежай у горадзе стала зусім цяжка: людзі заварвалі і елі старыяны клей, пяклі на пакосце аладкі з высушанага і тоўчанага сена з дабаўленнем мукі. Торф са свежэвыкапанай ямкі нагадваў на смак тварог. Свае 125 грамаў хлеба хутка хапалі з вагаў і хавалі за пазуху, каб хто-небудзь не выхаліў з рук...

Як успамінала Аляксандра Макараўна, самая вялікая смаротнасць блакяднікаў была ў другой палове снежня 1941 года. У дзень іх паміраў ад дзёвох да трох тысяч. Горад жыў без святла, паліва, ваду здабывалі з расталыя снегу. Сярод сум'яту стаялі машыны, трамваі і тралейбусы. Але, нягледзячы ні на што, працавалі заводы і шпіталі. У халодных цохах рабочыя рамантавалі танкі, выраблялі боепрыпасы, зброю, працавалі вучоныя, мастакі, кампазітары.

Аляксандра ўладкавалася на работу ў лажарную каманду, а ў ліпені 1943-га добраахвотна ўступіла ў рады Чырвонай Арміі. Служыла ў атрадзе, які рыхтаваў сабак — знішчальніку танкаў, была тэлефаністкай, нават запасным наводчыкам на адной з батарэй, узнагароджана медалямі «За абарону Ленінграда», «За баявыя заслугі». Пасля вайны працавала настаўніцай у сярэдняй школе № 1...

ВАЙНА, як слухна заўважае бібліятэкар **Зінаіда Мельнічак з Мастоўшчыны**, і сапраўды падзіліла, перайначыла, а то і перавярнула жыццё мільёнаў людзей. У лісце — расказ аб адным.

У вёсцы Агароднікі жыве прыгожая душэўная жанчына Клаўдзія Віктараўна Мельнічак. Ёй цяпер дзе 93-і, і ўжо самой не верыцца, што некалі, у далёкім 1941-м жыла ў горадзе Арцёмаўскага Свядлоўскай вобласці, што бацьку яе на пачатку вайны адвасмі дзядзі прызвалі ў армію, што сама ў 14 гадоў пайшла ў токары.

Ваенны завод, на якім працавала, быў зэвакуіраваны: прывезеныя станкі манцравалі пад адкрытым небам, першым, та неабходна фронт прадукацыі, выпускалі таксама без даду над галавой. Выраблялі бая-

выя снарады і камплектуючыя для ўстаноў «Каццоша». Працавалі па 12—14 гадзін у суткі. Зробленыя дзяткі дзядульчыны самой даводзілася адносіць на заводскі склад...

Хлеба рабочым выдávalі па 500 грамаў. Найчасцей яго і з'ядалі на заводзе, неспці дамоў не было чаго...

Карацей, хапіла цяжкасцяў, але на іх, як расказвае Клаўдзія Віктараўна, ніхто не скардзіўся і не пакідаў свае рабочыя месцы, бо кожны разумеў, што тым самым набліжае Перамогу.

За самаадданую працу ў тыле тую дзядульчыну ўзнагародзілі памятным знакам «Ветэранвайны 1941—1945 гг.», медалём «За перамогу над Германіяй» і іншымі юбілейнымі...

Яшчэ дзесць гадоў пасля Перамогі яна працавала токарам, яе партрэт быў размешчаны на Дошцы гонару, а далей...

У 1954-м яна пазнаёмілася з беларускім хлопцам, выйшла замуж, пераехала ў Беларусь. Тут, на новыя месцы жыхарства, Клаўдзія Віктараўна працавала даяркай у калгасе «Дружба», у яе сям'і вырасла чацвёрда дзяцей, ёсць дзядульчына ўнукаў, шасцёра праўнікаў і нават адзін прапраўнік. Мірнае жыццё, дзеля якога ёй змалку так шмат і так цяжка давалася працаваць, працягваецца.

Карачай, хапіла цяжкасцяў, але на іх, як расказвае Клаўдзія Віктараўна, ніхто не скардзіўся і не пакідаў свае рабочыя месцы, бо кожны разумеў, што тым самым набліжае Перамогу.

За самаадданую працу ў тыле тую дзядульчыну ўзнагародзілі памятным знакам «Ветэранвайны 1941—1945 гг.», медалём «За перамогу над Германіяй» і іншымі юбілейнымі...

Яшчэ дзесць гадоў пасля Перамогі яна працавала токарам, яе партрэт быў размешчаны на Дошцы гонару, а далей...

У 1954-м яна пазнаёмілася з беларускім хлопцам, выйшла замуж, пераехала ў Беларусь. Тут, на новыя месцы жыхарства, Клаўдзія Віктараўна працавала даяркай у калгасе «Дружба», у яе сям'і вырасла чацвёрда дзяцей, ёсць дзядульчына ўнукаў, шасцёра праўнікаў і нават адзін прапраўнік. Мірнае жыццё, дзеля якога ёй змалку так шмат і так цяжка давалася працаваць, працягваецца.

ПРА адну з такіх расказвае **спадар Валерый Петрыкевіч з Дзятлава**.

Падчас апошняй вайны ў Беларусі загінуў кожны трэці, сотні вёсак былі спалены разам з людзьмі. Для таго,

каб гэта ніколі не паўтарылася, піша ён, трэба слухаць успаміны людзей, чытаць пісьменніку-франтавікоў Вясіля Быкава, Янку Брыля, Уладзіміра Калесніка, Алеся Адамовіча, Юрыя Барысавіча, Канстанціна Сіманавы ды іншых, звяртацца да ваенных кніжак, з'яўляюцца ў музеех, бываць каля помнікаў...

Наш сёлетні водны паход на байдарках, чытаем у лісце, быў прывесчаны юбілею Перамогі і таму, прадумаўшы правілы перасячогі (найперш ад каранавіруса), мы загадыя планавалі наведваць магілы ахвяр Халакосту каля вёскі Коўцікі і ваяроў у Наваельні, стварылі каманду. У склад яе ўвайшлі школьнікі 5—8 класаў, якія разам з бацькамі і дзядзямі не толькі пераадоўвалі водныя перашкоды ў выглядзе карчоў, павальных дрэў, былых дрэўляў, але і ўскладалі кветкі, стаялі, схілішы галовы, аддаючы даніну павагі загінулым...

Потым, прадаўжаючы сплаў амаль да самай Наваельні, дзці задавалі пытанні («За што?», «Чаму імяна тут?») і, здаецца, міжволі прыходзілі да высновы, што такое не можа, не павінна больш паўтарыцца!

...Для дзяцей, для моладзі вайны і сапраўды недзе там, у мінулым, аднак мае рацыю спадар Канстанцін Карнялюк, памяць пра тыя 1418 дзён і начэй па-ранейшаму перадаецца ад чалавека да чалавека, з году ў год, з дзесцігоддзя ў дзесцігоддзя... І сапраўды, каб не паўтарыцца.

Пошту чытала **Валаяціна ДОЎНАР**.

АД ЯЕ Ж пераканаўчая просьба: адсылаючы лісты ў рэдакцыю (здымкі, калі ласка, на асобных файлах), паведамляйце не толькі свае адрасы ды паштартныя даныя, але і нумары тэлефонаў для апэратыўнай зваротнай сувязі.

Банк торговый капитал. Наименование банка: ЗАО «ТК Банк». КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2020 г.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за 2019 год

ЗАО «ТК Банк», УНП головной организации 807000163. Таблица с 20 строками и 6 столбцами, содержащая данные о доходах и расходах за 2019 год.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ 2019 год. Таблица с 11 столбцами, содержащая данные о движении денежных средств.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЕ СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2019 год

ЗАО «ТК Банк», УНП головной организации 807000163. Таблица с 5 столбцами, содержащая сводные данные о совокупном доходе.

Обязанности аудируемого лица по подготовке годовой консолидированной финансовой отчетности. Текст описывает обязанности руководства ЗАО «ТК Банк».

Обязанности аудируемого лица по подготовке годовой консолидированной финансовой отчетности. Текст описывает обязанности руководства ЗАО «ТК Банк».

Обязанности аудируемого лица по подготовке годовой консолидированной финансовой отчетности. Текст описывает обязанности руководства ЗАО «ТК Банк».

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА. ЗАО «Центр промышленной оценки». Продажа имущества: Обеспечивающая линия для механической очистки шерсти.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА. ЗАО «Центр промышленной оценки». Продажа имущества: административно-бытовой корпус.

Гродненское областное потребительское общество (Дятловский филиал). ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ.

ТАЯМНІЦЫ І АДКРЫЦЦІ

Пласты гісторыі

ЛЕПШ ЗА ГОРЫ МОГУЦЬ БЫЦЬ ТОЛЬКІ...

Археалагі растлумачылі паходжанне пірамід у Цэнтральнай Амерыцы.

Навукоўцы з Нацыянальнага інстытута антрапалогіі і гісторыі Мексікі (INAH) вылучылі гіпотэзу аб іх з'яўленні на тэрыторыі Мезаамерыкі. Кароткая справаздача аб даследаванні была апублікавана на сайце арганізацыі.

Спецыялісты выказалі здагадку, што жыхары даіспанскай Цэнтральнай Амерыкі імгавалі горы. Пры гэтым яны не толькі імкнуліся капіраваць прыроду, як, напрыклад, форму вулканаў, але і ўкладвалі ў піраміды сакральныя сэнсы. Археалагі адзначаюць, што з гэтай прычыны падобныя аб'екты былі цэнтрамі старажытных гарадоў.

Акрамя таго, даследчыкі дадалі, што пірамідальная форма палягчала задачу па узвядзенні высокага манументальнага збудавання, што было асабліва важна для старажытных людзей.

Мезаамерыка — гісторыка-культурны рэгіён, які распасціраецца прыкладна ад цэнтра Мексікі да Гандураса і Нікарагуа. Архітэктурна культура Мезаамерыкі вылучаецца сваёй складанасцю і багаццем стыляў. Адной з самых вядомых пірамід рэгіёна з'яўляецца Эль-Касцілья (Кукулькан), якая знаходзіцца ў старажытным горадзе майя Чычэн-Іца (Мексіка) і прызнаная адным з новых сямі цудаў свету.

Стрэс у рабро

СІВІЗНА МОЖА ЗНІКНУЦЬ САМАСТОЙНА

Навукоўцы з Калумбійскага ўніверсітэта высветлілі, што сівізны можа быць наўпрост звязана са стрэсамі і пры гэтым валасы могуць вярнуць сабе колер, паведамляе газета The Daily Mail.

Падчас даследавання аказалася, што памяншэнне колькасці стрэсу ў жыцці не толькі прыпыняе

працэс пасівення, але і можа пусціць яго ў зваротны кірунку. Валасы могуць зноў набыць першапачатковы колер. Пры гэтым выправіць праблему можна толькі ў тым выпадку, калі яна паўстала нядаўна.

На думку аўтараў работы, карані сівізны ляжаць у змяненнях метабалічных сігналных шляхоў блізка ў арганізме. На гэтыя шляхі аказваюць моцны ўплыў гармоны, якія выпрацоўваюцца пад уздзеяннем моцнага стрэсу.

Калі зыходзіць з гэтага, атрымліваецца, што чым менш стрэсу ў жыцці чалавека, тым ніжэйшы ціск. У ходзе эксперыменту навукоўцы бралі валасы з галоў добраахвотнікаў і праз адмысловыя візуальныя тэхналогіі вызначалі пігменты. Новы метад аналізу валасоў падобны на вывучэнне кольцаў у зрэзе дрэва, па якіх ацэньваюць яго ўзрост.

Даследчыкі чакалі ўбачыць, што валасы сівеюць калі каранёў, бо растуць ад галавы, а не ад кончыка, але калі яны разгледзелі амаль 400 валасоў у 14 чалавек, то выявілі адваротнае. Некаторыя валасы былі сівыя на кончыку, а калія скуру мелі першапачатковы колер. На думку навукоўцаў, гэта азначае, што яны пасівелі, а затым невытлумачальна перасталі сівець і вярнуліся да сваёй нармальнай афарбоўкі.

Выкарыстоўваючы вядомыя звесткі пра тэмпы росту валасоў, вучоныя змаглі прасачыць, калі тыя пасівелі. Було выяўлена, што перыяды з'яўлення сівізны адпавядалі павышанаму ўзроўню стрэсу, а пераход ад белага колеру валасоў да натуральнага адбываўся, калі стрэс быў аслаблены. Напрыклад, адзін удзельнік даследавання адправіўся ў адпачынак, і колер валасоў вярнуўся. Іншымі фактарамі, якія ўплываюць на страту колеру валасамі, з'яўляюцца генетыка і курэнне, ў гэтым выпадку зніжчае стрэсу не вяртае назад працэс пасівення.

Бяспечна есці

ПЯКУЧЫ ПЕРАЦ ЧЫЛІ АД... БОЛЮ

Урач-неўролаг клінікі лячэння болю ГКБ імя В. Вінаградва Пётр Сокаў пералічыў прадукты, якія могуць палегчыць боль.

«Лідар сярод ядомых абязбольваючых — перац чылі. А дакладней, рэчыва капсаіцын, якое

ў ім утрымліваецца. Выцяжка з такога перцу з тым самым рэчывам уваходзіць у склад абязбольваючых пяроўных пластыраў. Дарэчы, калі з'есці страву з вялікай колькасцю вострага перцу чылі, гэта таксама можа адцягнуць ад болю: ад рэцэптару, якія пасылаюць сігналы болю, мозг пераключыцца на моцнае пачуццё пякаты ў роце», — расказаў Сокаў у інтэрв'ю газеце «Аргументы і факты».

Акрамя таго, ён згадаў каву ў якасці аднаго з самых папулярных сродкаў лячэння галаўнога болю. Гэты напой можа палепшыць сітуацыю на фоне паніжанага ціску.

Сокаў адзначае, што яшчэ адным з вядомых народных абязбольваючых сродкаў з'яўляецца каньяк. Аднак гэты алкагольны напой валодае кароткачасовым дзеяннем за кошт расслаблення судоваў, а неўзабаве можа прывесці да адваротнай рэакцыі і пагаршыць боль.

«Трэба памятаць, што боль — гэта адзін з першых, а часам нават адзіны сімптом сур'ёзных захворванняў. У такіх выпадках абавязкова кансультацыя ўрача», — рэзюмаваў Сокаў.

Ад пачатку свету

ДЫНАЗАЎР ВАГОЙ... ДВА ГРАМЫ

Кітайскія палеантолагі знайшлі ў бурштыне з М'янмы найменшага дыназаўра з вядомых. Памерам ён як сучасная калібры-пчала: пяць-шэсць сантыметраў.

У бурштыне знайшлі малюсенькі мозг жывёлы — даўжынёй 7,1 міліметра. Навукоўцам удалося вызначыць, што сам дыназаўр вагаў прыкладна два грамы. Яго аднеслі да віду Oculudentavis khaunggrae.

Дыназаўр быў падобны на сучасных птушак — ён умеў лётаць. У жывёлы былі маленькія вострыя зубы, а таксама вялікія вочы. Верагодна, ён быў драпежнікам і харчаваўся кузуркамі. Жыў мініяцюрны дыназаўр 99 мільёнаў гадоў таму. Выходзіць, што не толькі расліны і насякомыя часам траплялі ў вады бурштын і застывалі ў ім, але і самыя сапраўдныя дыназаўры.

Сяргей СТАРЫНАЎ. Фота з адкрытых крыніц.

ЯК ПАЗБАВІЦЦА АД ТЛІ

Народныя сродкі

Бярозавы дзёгэц мае моцны спецыфічны пах і з'яўляецца выдатным сродкам супраць самых шкоднаў садую і агародаў: тлі, капуснай мухі, яблыневай пладажэркі, мурашак. Дзёгэц не здольны забіць шкоднаў і працуе па прынцыпе рэпелентаў: канцэнтраваны пах адпужвае насякомых і збівае іх са следу ежы. У выніку яны імкнуцца хутчэй пакінуць участак.

Недахопам метаду можна назваць кароткачасовы эфект, які можа падоўжыць даданнем мыльнага раствору або попелу.

Спартрэбіцца: 10–15 г бярозавога дзёгэцу, 50 г гаспадарчага мыла (або дзёгэцавага мыла), 10 л вады.

Мыла надзерці на буйной тарцы. Развесці дзёгэц і мыла ў 10 літрах вады. Старанна змяшаць раствор і выкарыстоўваць для апырсвання заражаных тлэй раслін пры дапамозе пульверызатара. Рабіць гэта лепш у вясчэрні гадзіны.

Добрыя водгукі і яшчэ пра адзін спосаб прымянення бярозавога дзёгэцу — паясы, якія адпужваюць. Ствалы пладоўных дрэў абмотваюць шырокім бінтам, абмазаным дзёгэцам. Гэта не дае мурашкам пераносіць тлю на дрэвы.

Попельна-мыльныя апырсванні — самы нескладаны метад барацьбы з тлэй. Ён не патрабуе выдаткаў, бо гаспадарчае мыла знойдзецца ў кожнага.

Варыянт 1. Развесці 300 грамаў гаспадарчага мыла ў 10 літрах вады. Можна замаяць цвёрдае мыла вадкім, тады неабходна ўсяго 125 мілілітраў на 10 літраў вады.

Варыянт 2. Развесці 100 грамаў дзёгэцавага мыла і 250 грамаў попелу ў 10 літрах вады. Гатаваць раствор 30 хвілін, перад апырскаваннем дадаць 40 грамаў гаспадарчага мыла.

Раслінныя настоі

Каб не выклікаць у раслін апёкаў, перад першым выкарыстаннем лепш правесці прыгатаваны настоі ў амежаванай плошчы і толькі потым, пераканаўшыся ў эфектыўнасці сродку, апрацаваць увесь участак.

Цыбульны. Дробна нарэзаць 30 грамаў рэпчатой цыбулі. Настойваць у літры вады 5 гадзін. Можна дадаць шалупінае.

Часочны. Настойваць 200 грамаў здробненага часнаку ў літры вады. Перад ужываннем развесці 25 мілілітраў настою ў 10 літрах вады.

Рамонкавы. Настойваць 100 грамаў суквеццяў алпачынага рамону ў літры вады. Апырскаць раслі-

Тля лічыцца адным з самых злосных шкоднаў садую і агародаў. Змагацца з ёй вельмі няпроста, бо размнажаецца гэтыя істоты з дзіўнай хуткасцю. Адна толькі самка за месяц дае тры пакаленні агучнай колькасцю некалькі соцень тысяч асобін. Усюдысіяная тля хутка аслабляе маладзья расліны, высмоктваючы іх клетачны сок. Адначасова яна выдзяляе яд, ад якога лісце скручваецца, дэфармуецца і адмірае. Тля таксама здольная заражаць расліны шкоднымі вірусамі, што можа прывесці да значных пашкоджанняў і гібелі насаджэнняў.

ны такім раствором: 1 частка настою, 3 часткі вады і 4 грамы мыла на кожны літр.

З дзёмухайцоў. 400 грамаў лісьця і 200 грамаў каранёў квітнечных дзёмухайцоў настойваць 3-4 гадзіны ў 10 літрах вады.

З акасітак. Паўвадра здробненых раслін з кветкамі заліць даверу вадой і настойваць двое сутак. Працэдура дадаць 40 грамаў мыла.

Перцавы. Настойваць 500 грамаў свежых або 100 грамаў сухіх стручкоў вострага перцу ў 5 літрах вады. Перад ужываннем развесці 1 частку настою ў 10 частках вады.

Расліны-саюзнікі

Існуюць расліны, якія адпужваюць тлю сваімі фітанцыдамі. Высадзіўшы іх на участку, можна паменшыць колькасць шкоднаў. Рэзкі пах базіліку ўздзейнічае на нюхальныя рэцэптары тлі, таму служыць прыродным рэпелентам. Не выносіць тля таксама паху часнаку, цыбулі, лаванды, мяты, гарчыцы, акасітак.

Шэраг раслін, наадварот, прыцягвае тлю да сябе, адцягваючы ад пладоўных культур. Гэта настурка, петунія, касмея, клеама, мак і бабы.

Насякомыя

Люты прыродны вораг тлі — божая кароўка. Ахвотна сілкуецца тлэй таксама жужалі, наезнікі, драпежныя клопы.

Ворагамі тлі з'яўляюцца вухавёрткі, златавочкі і журчалкі, якіх можна прывабіць на агарод, вырошчваючы гарчыцу, кроп, кмен, стакроткі, фіялкі.

Птушкі

Тля служыць ежай для многіх дробных птушак. Ахвотна ядуць шкоднака верабі, пеначкі, сініцы, каралкі, маляўкі, канялкіны.

Даты Падзеі Людзі

10 Чэрвеня 1895 год — нарадзіўся (Віцебск) Імануіл Шымонавіч Велікоўскі, урач, вучоны, пісьменнік. З 1922-га жывіў у мяжой.

Атрымаўшы медыцынскую адукацыю, валодаў ведамі і ў многіх іншых галінах навукі. Займаўся сур'ёзным вывучэннем псіхіятрыі. Меў фенаменальную памяць — цытаваў фрагменты старажытных манускрыптаў, навуковых прац, мастацкіх твораў, мог гэта рабіць на шасці мовах. Здзейсніў сапраўдны пераварот у навуковым свеце, прапанаваўшы новую перыядызацыю гісторыі цывілізацыі. У многіх краінах свету выйшлі яго кнігі «Зямля ў пераваротах», «Стагоддзі ў хаосе», «Светы ў сутыкненні» і іншыя.

1925 год — нарадзіўся Павел Антонавіч Гаршош, Герой Савецкага Саюза. Па паходжанні беларус.

1940 год — нарадзіўся Ігар Піліпавіч Хадановіч, беларускі пісьменнік. Працаваў у газетах «Чырвоная змена», «Літаратура і мастацтва». Аўтар зборнікаў аповядаў, нарысаў і артыкулаў.

1950 год — нарадзілася Анфіса Сямёнаўна Леднева, беларускі гісторык, кандыдат гістарычных навук.

1955 год — нарадзіўся Лявонцій Ульянавіч Зданевіч, беларускі архітэктар. Сярод асноўных работ — Палац Рэспублікі, будынак пасольства Украіны, што на вуліцы Старавіленскай, яго інтэр'еры і добраўпарадкаванне прылеглай тэрыторыі, індыўідуальнае жылля забудова квартала Вялікая Сялянка і іншыя. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі.

У гэты ж дзень нарадзіўся Сяргей Фёдаравіч Ермакоў, беларускі вучоны ў галіне фізікі кандэна-

саванага стану трэння і зносу цвёрдых цел, доктар тэхнічных навук.

1975 год — заснавана ганаровае званне «Заслужаны настаўнік рабонай моладзі Беларускай ССР».

1885 год — нарадзіўся Мікалай Мікалаевіч Прыёраў, рускі ўрач, артапед-траўматолаг, заслужаны дзеяч навуцы РСФСР (1942), акадэмік АМН СССР (1957).

1915 год — нарадзіўся Сол Белаў, амерыканскі пісьменнік, педагог. За сваю літаратурную працу быў адзначаны Пулітцэраўскай прэміяй, Нобелеўскай прэміяй па літаратуры і Нацыянальным медалём ЗША ў галіне мастацтваў.

1925 год — упершыню ўзняўся ў паветра самалёт ПМ-1 канструкцыі Мікалая Палікарпава — першы ў краіне пасажырскі авіялайнер, які выйшаў на міжнародныя лініі.

1930 — нарадзіўся Ілья Сяргеевіч Глазуноў, расійскі жывальнік і графік, народны мастак СССР (1980), сапраўдны член РАСМ (2001), заснавальнік і рэктар Расійскай акадэміі жывальніцтва, скульптуры і дойлідства.

1935 год — у ЗША заснаваны рух «Ананімія алкаголікаў».

1940 год — Італія ўступіла ў вайну супраць Вялікабрытаніі і Францыі, імкнучыся да ўсталявання панавання ў басейне Міжземнага мора.

СТЭНДАЛЬ: «Доля глыбокай старасці абодвух полаў залежыць ад таго, на што патрачана малодзёць».

Спытайце пра радзіннае

Навошта з акна лапату выкідалі?

«У дзяцінстве бачыла, як толькі пачыналася навалніца або доўга, дзён пяць-шэсць, ішоў, як казалі старыя людзі, «гнілы» дождж, то бабуля адчыняла акно і выкідала праз яго хлебную лапату. Тады я не звяртала ўвагі, але мне падаецца, што дождж заціхаў...» — піша-разважае наша чытачка з Брагінскага раёна Наталля П. Якая сімволіка была прыхавана нашымі продкамі за гэтым утылітарна-побытавым прадметам хатняга гаспадарання?

Хлебная лапата — адзін з абавязковых аtryбутаў сялянскага жыцця, пры непасрэдным выкарыстанні якога выпякалі хлеб. У традыцыйнай культуры ўсходніх славян даволі часта ўжывалася ў розных абрадавых кантэкстах і мела адпаведныя абрадавыя функцыі. Так, самым актыўным чынам хлебную лапату ўключалі ў абрад выпякання вясельнага каравага. На Піншчыне перад тым, як пасадзіць каравай у печ, хросная маці злёгка ўдарала хлебнай лапатай усіх, хто прысутнічаў у хаце,

«каб шчасце было». Пасля таго, як каравай дастануць з печы, яна ж тройчы стукала хлебнай лапатай па першай бэльцы, якая знаходзілася на столі ў непасрэднай блізкасці ад печы. Тая дзёўчына, якая ніяк не магла выйсці замуж, выхоплівала лапату з рук хроснай і выбягала на вуліцу. Лічылася, калі яна першым сустрэне мужчыну, то хутка выйдзе замуж, калі жанчыну — яе мары ў гэтым годзе не здзейсяцца. А яшчэ вядомы звычай, калі хросная маці, «пасадышы» вясельны каравай у печ, хлебнай лапатай крыж-накрыж стукала ў сцены, столь хаты, г. зн. «хрысціла» хату і прыгаворвала: «Божа, ладзь і гладзь!»

Лічылася, што прадукавальныя якасці — так званы спор ці ўдачу — хлебная лапата магла перадаваць не толькі людзям, але і жывёле. Так, каб карова «прышла з цяляткам», то перш чым адправіць да быка, яе тройчы «перакрыжоўвалі» (злёгка білі па спіне) хлебнай лапатай.

У паўсядзённым жыцці ў дачыненні да хлебнай лапаты існаваў шэраг

правілаў і забаронаў. Так, пасля таго, як хлеб паставілі ў печ, хлебную лапату трэба было падняць як мага вышэй, дакрануцца да бэлькі або пачной трубы, каб хлеб добра падняўся. А потым лапату выстаўіць у сенцы або паставіць у кляц, «каб у хаце ніхто ня быў нікому павінен». Прычым лапату належыла паставіць ручкай дагары, а лопасцю — уніз. Хлебную лапату забаранялася выкарыстоўваць не па прызначэнні. Лічылася, той, хто парушыць гэтае правіла, будзе хварэць, дзедзі перастаць расці, хлеб перастае падыходзіць, і такой лапатай у далейшым карыстацца забаранялася.

У народным асяроддзі за тое, што хлебная лапата была як бы пасрэднакам паміж святлом полымя, што гарэла ў печы, і светам жывых, яе лічылі своеасаблівым сродкам захавання «зямнога» агню. Па вераваннях жыхароў Палесся, калі кропілі дажджу — вады Нябёсаў, упадуць на хлебную лапату, то абавязкова «апыкуцца» і папросяць Бога спыніць дождж. Таму як толькі пачыналася навалніца,

гаспадыня выкідала хлебную лапату на двор, і тым самым перасцерагала хату і ўсе дваровыя пабудовы ад маланкі і пажару.

Хлебнай лапатай «закрыжоўвалі» навалнічную хмару. Для гэтага бралі велікодны абрус (той, які быў на стале у дзень святкавання Вялікадня), прымацоўвалі да лапаты і размахвалі, як харугвамі, як бы разганяючы хмары.

Хлебная лапата і дзеджа заўсёды ўяўляліся як неразлучная пара, якія толькі разам будуць спрыяць дабрабыту і шчасцю ў сям'і. Таму, калі трэба было знішчыць старую лапату, яе палілі разам з дзеджай — на Масленічным або Купальскім вогнішчы, калі ж неабходна было купіць або зрабіць новае — набывалі разам, толькі парай.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК. Дасылайце свае пытанні пра карані і прытасаванасць да сучаснага жыцця календарных і сямейна-побытавых народных традыцый ды абрадаў на паштовы або электронны адрас рэдакцыі з пазнакай «Пра радзіннае».

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	4:38	21:40	17:02
Віцебск	4:20	21:38	17:18
Магілёў	4:28	21:31	17:03
Гомель	4:34	21:18	16:44
Гродна	4:55	21:54	16:59
Брэст	5:05	21:45	16:40

Месяц

Поўня 5 чэрвеня. Месяц у сузор'і Вадалію.

Імяніны

Пр. Васіля, Ігната, Іраклія, Мікіты, К. Дзіяны, Малгажаты, Маргарыты, Ануфрыя, Багуміла, Генрыха, Эдгара.

Фота Міхася ШАСТАЎСКА

ЗАЎТРА

...у суседзях

УСМІХНЕМСЯ

Вось бывае, паглядзіш на чалавека і не ведаеш, куды яго паслаць... Маркуючы па выглядзе — ён ужо ўсюды быў!

- Каханы, у мяне дзве навіны!!!
- Якія?
- Кепская: я раскодала ўсе твае грошы. Добрая: я люблю цябе нават беднага!!!

Першае сапраўднае расчараванне ў жыцці любой дзядучыне: такі прыгожы і такі дэбіл.

Калі жанчына ў пошуках вас абтэлефанавала ўсе моргі, гэта яшчэ нічога не значыць. Можна, яна з надзеяй тэлефанавала.

